

БАЊАЛУЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САВЕЗА РАДНОГ НАРОДА - БАЊА ЛУКА

Год. III - Број 86

Бања Лука, 15 априла 1955

Примјерак дин. 10

ПРОШIRENJE I RACIONALNO KORIŠĆENJE SVIH RASPOLOŽIVIH IZVORA PREKO 8000 BIRAČA UČESTVOVALO U RAZMATRANJU PREDLOGA OVOGODIŠNJEG DRUŠTVENOG PLANA BANJALUČKOG SREZA

Ovih dana je, pošto je prethodno temeljno prodiskutovan na zborovima birača u preko 70 izbornih jedinica i nadopunjen primjedbama i predlozima koji su na

njega stavljeni, na sjednici oba sreska vijeća prihvaćen predlog društvenog plana Banjalučkog sresa za 1955 godinu.

forsirane eksploatacije, brzo prrjeđuje, Narodni odbor je u svom društvenom planu morao da povede računa o racionalnijem korišćenju i obnovi toga fonda. Predlogom društvenog plana predviđeno je da se za unapređenu poljoprivredu odobri 1.600.000 dinara, a za obnovu šuma 24.500.000 dinara. U oblasti poljoprivrede najveća sredstva odobrena su za stočarstvo pri čemu se predviđa stvaranje matičnih stada rasnih priplodnjaka koji bi poslužili kao baza bržeg unapređenja kvaliteta stočnog fonda. Znatna sredstva predviđena su takođe i za druge grane poljoprivrede, a oko 1.100.000 dinara odobreno je za finansiranje poljoprivredne propagande i organizovanja prve sreske poljoprivredne izložbe. U šumarstvo se međutim predviđa zasađivanje novih i obnova proređenih šuma na površini od oko 415 hektara.

Druga značajna karakteristika ovogodišnjeg društvenog plana Banjalučkog sresa je otvaranje novih grana privredne djelatnosti i to uglavnom u rudarstvu. Za sada su to još, može se reći, prilično skromni poduhvati jer ni rudne rezerve nisu potpuno ispitane, no ipak značajni jer se radi o preduzećima koja će u bliskoj perspektivi značiti i mnogo više. U Čelincu je otvoren rudnik mramora, a u Krupi na Vrbasu rudnik barita. U Krupi na Vrbasu pronađene su takođe i izvjesne naslage uglja dobrog kvaliteta. Oba otvorena rudnika daće već u ovoj godini srazmjerno lijepe prihode, koji se već odražavaju i u ovogodišnjem budžetu sresa. Znatna sredstva, iz budžetskih rezervi sresa, predviđena su ovogodišnjim društvenim planom za finansiranje daljih istražnih radova.

Prihodi sresa mogu se povećati lokalnim sredstvima

Još u toku priprema za izradu plana, vođene su o njemu, u okviru sresa, duge i često vrlo interesantne diskusije. Zahtjeva je, naravno, bilo mnogo, jer su i potrebe sresa, u koine živi preko 100.000 stanovnika, vrlo velike, a s druge strane, opet, uslijed opštih teškoća zemlje i specifičnih teškoća naše Republike, sredstva zajednice su nedovoljna da bi se svi ti zahtjevi mogli i ispuniti. Moralo se, dakle, ići na udovoljavanje ovim zahtjevima koji su momentalno najvažniji i najcjelishodniji.

Banjalučki srez je ekonomski još veoma zaostao da bi mogao da podmiri čak i svoje najnužnije potrebe (troškovi administracije, prosvjete, socijalno staranje itd.) potrebna mu je znatna pomoć Republike u vidu dotacija. I u ras-

spodjeli sredstava ovogodišnjeg Društvenog plana, najveći njihov dio odlazi upravo za podmirenje tih redovnih, tekućih troškova. Međutim, teritorija Banjalučkog sresa, posmatrajući njene stvarne privredne mogućnosti, koje su neiskorišćene, nije siromašna i uz izvjesna investiciona ulaganja, pa čak i minimalna, u lokalnim razmjerama i lokalnim sredstvima, prihodi sresa bi se mogli povećati, a kroz to istovremeno otvoriti i put njegovog bržeg ekonomskog uspona. Ta činjenica je u ovogodišnjem Društvenom planu došla do znatnog izražaja (koliko god su raspoloživa sredstva to dozvoljavala) i može se čak reći da, u neku ruku, predstavlja i jednu od njegovih osnovnih karakteristika.

Nove privredne grane

U oblasti privrede, najveća pažnja posvećena je unapređenju poljoprivredne proizvodnje i obnovi šumskog bogatstva sresa. To je uostalom i razumljivo. Pretežan dio teritorije Banjalučkog sresa predstavlja, potencijalno, vrlo jako poljoprivredno područje s velikim tržišnim centrom u Banjoj Luci koja se kao grad veoma brzo razvija. Upravo s obzirom na poljoprivredno bogatstvo toga područja, u Banjoj Luci će se već ove godine graditi nekoliko preduzeća

prehrambene industrije (gradi se mliječara, a u planu je i gradnja velike klaonice sa hladnjačom, modernog magacina za poljoprivredne proizvode i postepeno proširenje »Vitaminke«) te je društveni plan sresa, naravno, morao te značajne momente da uzme u obzir unoseći u svoj program brže jačanje sirovinske baze tih preduzeća. Slično je i sa šumarstvom. Ono predstavlja jednu od najznačajnijih stavki u prihodima sresa, a pošto se šumski fond, uslijed

Masovno učešće građana u razmatranju društvenog plana

Takav je uglavnom predlog društvenog plana stavljen prije izvjesnog vremena pred birače Banjalučkog sresa na javnu diskusiju. Predloga i primjedaba bilo je, vrlo mnogo na tim zborovima koji su, prema opštoj ocjeni predstavljali do sada najuspjeliju manifestaciju masovnog učešća građana u razmatranju jednog ozbiljnog akta narodnog odbora sresa. Međutim, svi ti predlozi nisu mogli da budu i usvojeni jer je među njima bilo i prilično nereálnih. Ograničena sredstva nisu dozvoljavala raspiljivanje na mnogo strana, nego koncentraciju na ono što je najvažnije kako bi se najprećim putem, proširenjem sopstvenih izvora, povećali prihodi u narednim godinama pa samim tim stvorile i mogućnosti za postepeno udovoljavanje i širim zahtjevima. Bilo je, međutim, čak i posve opravdanih zahtjeva koji iz objektivnih razloga nisu mogli da budu usvojeni. Neke privredne organizacije su, naprimjer, stavile primjedbe na propisane instrumente plana koji se odnose na raspodjelu dobiti između njih i narodnog odbora sresa prigovarajući da je učešće

sresa previsoko. To je nesumnjivo tačno, kao i to da tako propisani instrumenti destimulativno utiču na preduzeća vezujući im ruke pred često vrlo jakim konkurencijom na tržištu. Međutim, narodni odbor je sve te momente imao u vidu pa ipak je bio prinuđen da propiše takve instrumente, jer uslijed nedovoljnih sredstava za podmirenje čak i najnužnijih potreba, drugog izlaza nije bilo. Ipak su ponegdje (naprimjer kod Ciglane u Zalužanima gdje je dobit određena srezu smanjena od 89 na 30 posto) propisani instrumenti donekle ublaženi.

Usvojene su takođe i primjedbe birača na neke stope propisanog dopunskog poreza od poljoprivrede. Za dvije najniže kategorije poreskih obveznika stope dopunskog poreza smanjene su za jedan procenat pri čemu ukupno smanjenje, primjenjeno na cijeli srez, iznosi oko dva i po miliona dinara. Značajan je takođe i jedan predlog Sreskog zadružnog saveza koji odbor, prilikom pretresa društvenog plana, usvojio. Dio dobiti koji ostvaruju privredni pogoni zemljoradničkih zadruga, po-

slije odbitka saveznog poreza na dobit, u cjelini se ustupa zadružnim organizacijama pri čemu 20 procenata te dobiti odlazi u fond Sreskog zadružnog saveza namijenjen za unapređenje poljoprivrede na zadružnim ekonomijama, a ostatak od 80 posto ostaje na samostalnom raspolaganju samim zadrugama. Pored niza ostalih, i ova odredba društvenog plana nesumnjivo će povoljno uticati na brzi razvitak seoske privrede, kroz zadruge, i šire razvijanje privredne inicijative, u samim zadrugama.

V. R. njegovog rada biti raspoređene

Zbor birača raspravlja o Društvenom planu grada

SAVJETOVANJE O RADU ŽENSKIH DRUŠTAVA U BANJOJ LUCI Kurseve zdravstvenog prosvjeđivanja u Prijedorskom srezu polazilo je prošle godine blizu 800 djevojaka

Na savjetovanju predstavnicu ženskih društava sa srezova Prijedor, Sanski Most, Ključ, Mrkonjić Grad, Bosanska Dubica, Bosanska Gradiška, Srbac, Kotor Varoš, Prnjavor i Banja Luka, koje je održano ovih dana u Banjoj Luci, najviše je raspravljano o prosvjeđivanju žena u selima.

U uvodnoj riječi drugarice Mice Vrhovac, člana Glavnog odbora Saveza ženskih društava BiH, istaknuto je da su se ženska društva u svome radu orijentisala, uglavnom, na iste forme — kurseve i seminare, koji su manje ili više, pokazali dobre rezultate. To je zapaženo i u diskusiji. Većina drugarica govorila je o uspješnom radu zdravstvenih tečajeva koji su po njihovom mišljenju za žene i djevojke na selu najprihvatljivija forma. Besumnje, interesovanje žena i uspjeh ovisio je u mnogo mjeri i od organizacije tečajeva i kvaliteta nastavnog kadra. Konstatovano je takođe da su bili dobro posjećeni i domaćički tečajevi naročito bliski mladim ženama.

Prošle godine kurseve zdravstvenog prosvjeđivanja na području Prijedorskog sresa pohađalo je oko 800 djevojaka. U Bosansko-dubičkom srezu radi sada oko 20 takvih tečajeva itd. U selima sresa Bosanska Gradiška vlada veliko interesovanje za domaćičke tečajeve. Dosada ih je u tom srezu osnovano 13. Po riječima drugarica iz ovog sresa, da se mogao angažovati veći broj nastavnika, moglo se, obzirom na veliko interesovanje, osnovati još nekoliko kurseva. One će ove godine riješiti i problem kadra. U Bosanskoj Gradišci pri Ženskoj stručnoj školi osnovan je petomjesečni domaćičko-krojački kurs za djevojke koje će po završetku

kao nastavnice i rukovodioci tečajeva po selima. U tom poslu znatnu pomoć pružice i učenice Stručne škole.

U Prnjavoru tečaj šivanja pohađa oko 50 djevojaka.

Osim ovih, izneseno je još niz primjera rada žena na selu. U Grahovici, nedaleko od Dubice, naprimjer, svake nedjelje u seoskoj čitaonici se sakupi do 100 žena koje tu slušaju radio, čitaju novine, ili im, pak, ljekar ili agronom održavaju predavanja.

Ženska društva aktivno rade i na poljoprivrednom prosvjeđivanju svojih članica. Najviše se radi na propagiranju zasijavanja povrća, gajenja rasnih jata peradi i savremenijeg načina prerade mlijeke, dakle, poslova koje može da obavlja žena, a koji će pored priхода znatno poboljšati ishranu domaćinstva. Međutim, u mnogo slučajeva žene ne nailaze na razumljivanje, kada se pred zadrugom postavi jedan od ovih prijedloga. Sekcija žena zadrugarke u Prijedoru je, naprimjer, pokušala da gaji rasnu perad. Pomoći od zadruge nije dobila, pa je ovo ostala samo zamisao.

Ne vodeći računa o ekonomskoj ravnopravnosti žena u nekim srezovima u zadrugama rade muškarci i one poslove koje bi inače mogle obavljati žene. Pa ipak, ženska društva rađe stalno na tome da i ekonomskim osamostaljenjem podignu ugled žena u selu. U tom cilju u skoro svim selima osnivaju se tečajevi kućne radnosti na kojima žene stiču znanje za pletenje korpi, šešira, papuča i drugih predmeta, zatim necanje itd., što im za relativno kratko vrijeme donosi prihode. Tako u Slatini kod Banje Luke 50 žena već izrađuje takve predmete. Zadruga im otkupljuje, u zamjenu daje kvalitetno sjeme, poljoprivredne alatke ili im nabavlja namještaj i slično. Tako se postiže dupli efekat. Zadruga je uvela novu privrednu granu, a dobijenim sredstvima od zadruge žene vrše unapređenje svojih domaćinstava. Zato nije ni čudo što je sve veći broj žena koje se interesiraju za ove poslove. I u Srpcu je pletarstvo kod žena vrlo rasprostranjeno. Nije, međutim, isto i na drugim stjezovima. U Dubici je izvjestan broj žena počeo da proizvodi razne predmete

Sa savjetovanja o radu ženskih društava

(Nastavak na 2 strani)

Banja Luka u razvitku od oslobođenja do danas

OSMOGODIŠNJE ŠKOLE

Iako su osmogodišnje škole počele da rade prije nekoliko godina, rezultati koji su postignuti na ovom polju su skromni, ali ih ipak vrijedi zabilježiti. Danas u gradu radi pet osmogodišnjih škola, od kojih su neke, kao škola u Rosuljama i Budžaku, građene po najsavremenijim pedagoškim i higijenskim principima i snabdjevene modernim nastavnim učilima. Osmogodišnja škola u Gornjem Šeheru dolazi u red onih škola koje imaju bogatu pedagošku tradiciju. Osnovana je 1897 godine kao II dječja osnovna škola. Od tada je kroz učionice ove škole prošlo nekoliko hiljada mališana. U septembru 1949 godine škola je odlukom Ministarstva prosvjete prerasla u sedmogodišnju, a godinu dana kasnije u osmogodišnju školu. Iste godine škola je rastavljena na V osnovnu i I osmogodišnju školu koja nastavlja rad sa 4 odjeljenja viših razreda. Rad se odvija normalno i škola dobiva stalne nastavnike. Koncem školske 1950 do 1951 godine u 4 viša odjeljenja 126 od 176 učenika završilo je VI razred. Radi nedostatka prostorija za učionice rad se odvijao pod prilično neobičnim uslovima. Ponovo su ove dvije škole spojene u jednu. Nastavna učila su zajednička i time se sredstva za nastavu povećavaju. Odmah su osnovane i zbirke za fiziku, biologiju i geografiju. Koncem školske godine od 736 ispitanih učenika (u 16 odjeljenja) prošlo je 641 učenik, ili 87 od sto. U višim razredima od 274 ispitana učenika u stariji razred je prešlo 239, ili 87,50 odsto učenika. U školskoj 1952/53 godini u školi su održani prvi niži tečajni ispiti.

Prva mješovita osmogodišnja škola radi tek nepunu godinu dana. Prije toga ona je radila kao Niža mješovita gimnazija sa 10 odjeljenja koju je pohađalo 480 učenika. U septembru 1952 godine škola je podjeljena na I i II nižu gimnaziju, i otpočinje rad sa 14 odjeljenja i 533 upisana učenika. U školskoj 1954/55 godini škola je pretvorena u Prvu mješovitu osmogodišnju školu. Broj učenika osjetno je porastao i već u ovoj godini on se penje na 724 sa 18 odjeljenja. Ništa manji uspjesi nisu koje je postigla Druga osmogodišnja škola u Banjoj Luci. U ovoj školi je radilo 14 odjeljenja koje su pohađali učenici čiji se broj kretao između 500 — 550. Danas škola ima lijepo uređene kabinete i biblioteku koji se popunjavaju svake godine.

Prema nepotpunim podacima kroz pet osmogodišnjih škola koje rade već nekoliko godina u našem gradu prošlo je preko 2.200 učenika.

NARODNI MUZEJ

Kao osnov za otvaranje Narodnog muzeja u Banjoj Luci poslužila je Pidakova izložba ručnih radova koja je otvorena 1930 godine. Ovaj materijal zadržala je bivša Banska uprava i 1931 godine u prostorijama bivše Djevojačke škole otvorila je Muzej. Nakon izvjesnog vremena Muzej je preseljen u zgradu današnjeg pozorišta. Dugo vremena Muzej je ograničavao svoju djelatnost na području bivše Vrbanske banovine. Taj teritorij dao je Muzeju raznolik i bogatu građu iz preistorijskog, rimskog, bosanskog i perioda turske vladavine u ovim krajevima. Već u 1941 godini Muzej je posjedovao veliku zbirku narodnih nošnji i vezova Bosanske Krajine. Za otkup materijala predratni Muzej dobivao je velike svote novaca. Međutim, u toku rata nije ništa novo nabavljeno, ali je neprijatelj opljačkao sve rijetkosti i dragocjenosti. Mnoge primjerke narodne nošnje i veza, kao i istorijskog materijala neprijatelj je odveo iz grada. Poslije oslobođenja pristupilo se prikupljanju materijala koji je bio razbacan po mnogim mjestima u našoj zemlji. Odmah poslije toga uslijedilo je i prikupljanje materijala iz Narodno-oslobodilačke borbe. Obnavljanjem i proširenjem rada Muzeja, muzejske prostorije postale su suviše tjesne i kočnica za dalji rad. Narodni odbor grada je radi toga dodijelio Muzeju prostorije u zgradi Doma kulture gdje je nedavno otvoreno i odjeljenje za muzički folklor. Pored toga, u mjesecu maju biće otvoreno istorijsko odjeljenje sa materijalima iz srednjeg vijeka i Narodnooslobodilačke borbe. Za 22 april — dan oslobođenja grada — biće otvorena i tematska izložba »Banja Luka u prošlosti«.

PITANJA ZA DISKUSIJU

Komunalni problem koji traži rješenje

Mnoge naše ulice bliže centru, a pogotovo one dalje, nemaju trotoara jer su ograde na samoj ivici kolovoza. Iako su neke od njih nedavno popravljene, već su izrovanе rupama koje su ostale iza vodo-inсталatera. Ograde, ili su razvaljene ili su do krajnosti neukusne ili ne postoje nikako. Ponegdje i električno osvjjetljenje nedostaje. Ko i kako treba da riješi ova pitanja, koja, izgleda nam, nisu nerješiva u sadašnjim okolnostima?

Da li asfalt mora da bude izrovan kao što je sada i da li se mogu donijeti propisi da na kolovoznim točkovima budu propisne širine koje se neće usjecati u asfalt. Gotovo na svim mjestima gdje se asfalt krpi primjećuju se flekovi, a vidili smo da se i u drugim gradovima asfalt krpi, pri čemu ne ostavljaju tako vidljivi tragovi. Po našoj periferiji tu i tamo grade se samovoljno kuće, odnosno, vlasnik se ne pridržava odobrenog mu plana. Stvara se na taj

način provincijska periferija i otežava se razvoj savremenog grada.

Da li podizati dječija igrališta na mjestima gdje djeca ne dolaze na igre ili sa malo sredstava oспособити već upotrebljavane poljane gdje se djeca stalno sakupljaju u svoje slobodno vrijeme. Da li je važnije podići pristojniju plažu ili u ovoj godini imati 200 metara više asfalta? Da li je održavanje čistoće u gradu može poboljšati i na taj način što bi se donijeli posebni propisi o načinu prevoza raznog materijala? Ko treba da uredi teren oko završenih građevinskih objekata — odmah nakon završetka objekta. Da li su potrebni javni klozeti ili čemo i dalje trpiti zagađivanje ulica i tržišnog prostora? Da li su u gradu potrebna sportska igrališta? Da li su potrebna javna kupatila? Da li je potrebno njegovati zelene površine i pošumljavanje okoline grada?

O tome kao i o mnogim drugim »sitnim« aktuelnim pitanjima našeg grada diskutovano je, davane su sugestije za njihovo rješenje, razmatrano je da li u sadašnjim uslovima ti problemi treba da postoje i da li se neke pojave još smiju tolerisati. O. R.

riodu uticale na život žena u selu. Postignut je napredak u pogledu lične i kućne higijene, bolje ishrane i brige za djecu. Nije mali broj onih žena koje su završile kurseve, a koje su u svojim domaćinstvima primijenile ono što su naučile. Primjećeno je da te žene utiču i na svoju okolinu, stižu ugled u selu, a same postaju propagatori za pohadanje raznih kurseva i seminara.

Ovom savjetovanju prisustvovala su i članice Glavnog odbora Saveza ženskih društava BiH drugarice Dušanka Kovačević i Sida Marjanović.

Savjetovanje o radu ženskih društava

(Nastavak sa 1 strane)
kućne radinosti, ali ih zbog nerazumijevanja zadruga i trgovačkih preduzeća nemaju gdje prodati. Predmete kućne radinosti izrađuju u posljednje vrijeme i žene Sanskog Mosta, a slična akcija pokreće se i u Kotor Varoši. U Bačvanima kod Dubice žene su počele da gaje i svilenu bubu koja im donosi znatne prihode.

Na savjetovanju je ukazano i na to da štampa ne posvećuje dovoljno napisa koji bi bili i pristupačni ženama u selu. U diskusiji je zapaženo da su sve ove mjere u proteklom pe-

2300 omladinaca i omladinki Banje Luke radiće na komunalnim objektima

U prošlu nedelju u dvorštu Fiskulturnog doma formirano je 25 omladinskih radnih brigada. U brigade je uključeno 2.300 omladinaca i omladinki iz škola, preduzeća i kvartova našeg grada koji će ove godine učestvovati u izvođenju većih radova kao što je izgradnja Gradskog stadiona — BSK-a, uređenje igrališta na jednom dijelu Kastela, zemljani radovi na ulicama Karla Rojca, park kod Doma lovaca, zelene površine u ulici Mirka Višnjica, Maršala Tita, Kozarskoj, Kasima Hadžića. Radiće se na produbljivanju, uređenju i čišćenju korita

(Samo u proteklim godinama, a naročito 1954 mnogo se griješilo i slabo se pomagalo stabovima brigada. Naime, često puta dešavalo se da su brigade izlazile na radilište, ali tamo nije bilo odgovornih drugova koji bi im rekli šta će da rade. Dešavalo se i to da nisu imali ni alata sa kojim bi izvodili radove. Da se ove greške ne bi pojavljivale i dolazilo do gubljenja u vremenu i radu zbog ovih i sličnih slabosti iz prošle godine, trebaće tješnja veza da se ostvari između stabova brigada rukovodilaca sa terena gdje se izvode radovi i Gradskog

Sa formiranja omladinskih radnih brigada

Crkvene i potoka Podstranca, kao i na mnogim drugim radilištima. Narodna omladina našega grada i u proteklim godinama u mnogome je doprinijela rješavanju komunalnih problema u gradu, a to će učiniti i ove godine.

štaba. Brigadama će rukovoditi Gradski štab omladinskih radnih brigada, koji je u zajednici sa Komisijom za uređenje grada pri Gradskom odboru SSRN-a već razradio plan radova u ovoj godini. S. Đudurović

Непотребна тражења лекарских услуга штете интересима правих болесника

Што боље и брже пружање здравствене заштите — циљ је, дужност и намјера сваке здравствене службе. У том духу и дјелује организација здравствене службе. Разумије се, да и она као и друге службе није без својих недостатака, који можда покатакд извиру из организационих слабости, често субјективне природе али истовремено и из оправданих разлога.

И наша ванболничка здравствена служба коју углавном сироводи Градска поликлиника има објективних недостатака, што је уосталом и читавом грађанству познато. Међутим ови су углавном објективне природе јер се односе на мали број здравственог особља уопште, а наро-

чито вишег, затим на просторије и возни парк. То би наше грађанство требало да има на уму и да према томе истовремено мјери и оправданост својих захтјева у погледу здравствених услуга које се пружају у свако вријеме. Међутим свакодневна пракса показује да се код неких грађана, а њих најчешће није сасвим мали број, формирало нејасним и неправилно схватање о праву на кориштење здравствених услуга и онда када оне нису потребне мотивишући то обично ријечима — „Ја плаћам социјално и имам право на то...“ Овакав поступак несавјесних појединаца који полазе искључиво од свог комфодитета условљава не само преоптерећеност у раду здравственог особља, које ције у могућности да детаљније обради болеснике већ ствара код њега и неповјерење према осталим пацијентима међу којима се налазе и тежи болесници. С друге стране, будући да се овдје у 80 одсто случајева ради о пацијентима — корисницима Завода за социјално осигурање ови и слични поступци доводе и до расипања фондова Завода, а тиме се штети и цијела наша друштвена зједница. Да су ови за осуду од јавности најбоље ће нам моћи илустровати поједини случајеви.

Ових дана, напријер, владала је грипа и у нашем граду. Амбуланте Градске поликлинике биле су прегуне, тако да су и лекари Опште болнице притекли у помоћ. Телефон 391 Станице за хитну помоћ непрестано је звонио и на све стране тражила се помоћ, тако да је просјечно дневно обављено 70—80 кућних посјета са свега два аутомобила. Уз лекара који је вршио кућне посјете ишао је и службеник Завода за социјално осигурање како би се могло установити гдје је била потребна, а гдје не кућна посјета. Од 266 посјета које су биле контролисане, 47 их није било потребно извршити. Наравно, испало је да је за исти број посјета отпала могућност да се изврше, иако су из другој страни

Vijesti iz Sos. Gradiške

11 ovog mjeseca održana je skupština učitelja i nastavnika Gradiške i Srba. Na skupštini je pretresan novi zakon o društvenom upravljanju u školama. O značaju novog zakona govorila je drugarica Lepa Perović, član CK SK BiH.

U selima Zerović i Bok. Jankovac održane su svečanosti povodom završetka rada domaćičkih tečajeva. Ove tečajeve završilo je 46 omladinki i žena. Najboljima polaznicama podijeljene su nagrade u knjigama.

9 i 10 aprila KPD »Jedinstvo« iz Bosanske Gradiške dalo je svoju godišnju priredbu sa komadom »Hasanaginica« u izvođenju dramske sekcije. Interesovanje za priredbu bilo je veliko, tako da je i drugi dan sala Fiskulturnog doma bila prepuna.

Dana 12 aprila ukinuta je vanredna odbrana od poplave u Bos. Gradišci, od vodostaja od 733 cm. Pošto je još uvijek Savska voda više od unutarnjih voda, ove se još nalaze u porastu. Preko 4.000 hektara zemljišta u Dolinskom području nalazi se pod vodom u zaštitnom pojasu. Prema mišljenju stručnjaka, tek od 17 ov. mj. moći će doći do ispusta unutarnjih voda u Savu.

U nedelju 10 ov. mj. održana je Sreska skupština Saveza boraca Bosanskogradiškog sreza, na kojoj je, između ostalog, diskutovano i o pripremama za III Kongres Saveza boraca Jugoslavije. Za delegata za kongres izabran je drug Ljubo Babić, član Izvršnog vijeća BiH-e i drug Člago Radmanović, predsjednik Sreskog odbora Saveza boraca.

možda bili u pitanju teži bolesnici. Da je to ustvari nepotrebno izgubljeno vrijeme koje je iziskivalo i utrošak pogonskog goriva, najbolje će nam potvrditi ovi primjeri:

Musafa Tirkih - Uprava puteva NOG-a Banja Luka, sa stanom Hurije Pozderca broj 120 - posjeta tražena za ženu Xurmetu. Dijagnoza asthenia (opšta slabost bez temperature).

Munib Daniš - Vojno preduzeće za izradu odjeće i obuće - posjeta ženi Hatihi, temperatura 36,7. Dijagnoza gastroenteritis (poremećaj stomaka i crijeva).

Alija Haxhiali, za ženu Kadu - stan Brahe Alagija broj 101 bez temperature - dijagnoza Myocarditis, bronchitis (slabost srčanih mišića i upala bronhija).

Stipo Kovacević - PDI »Vrbas«, Pilsanska br. 36 - posjeta za dijete Hrvoju rođ. 1954 god. Temperatura 38, dijagnoza Influenca. Prema izjavi obično je privatne lekare i u tom stanju nosio oko dijete, a kad je na rачun Zавода онда зове кућне посјете за дијете од 1 год. дана.

Шемсо Похировић - предузеће »Чистоћа«, за дијете Селима рођ. 1953 год. са станом Браце Потковића број 50, температура 36, дијгноза Influenca.

Грозда Шобот - ужива социјалну помоћ NOG-а Banja Luka, станује у Рударској бр. 101, температура 36,3, дијгноза Influenca, и дан прије није била болесна, јер приликом посјете Петру Шоботу нађена је по комисији пред кућом са кошчијима.

Зилха Мухелић - Ложионица Предузећа број 4, за дијете Сенку рођ. 1954 год. и Расему рођ. 1955 год. Сенка темп. 37,5, дијгноза Bronchitis, међутим приликом доласка у посјету мала је била вани и играла се са дјетом. Расема темп. 37,5, дијгноза Enterocolitis (прољево).

Силвестар Јон - предузеће »Руди Чајавен«, Рузвелтова број 17, тражио је посјету за двоје дјете. Приликом посјете дјеца су била на балкону. Посјета је трајала (Наставак на 6 страни)

Društvo inženjera i tehničara elektromašinaca u Banjoj Luci je održalo godišnju skupštinu

Pomoć privrednim preduzećima kod izrade pojedinih elaborata

U drugoj polovini marta mjeseca ove godine održana je godišnja skupština Društva inženjera i tehničara elektromašinaca smjera u Banjoj Luci. Iz izvještaja i diskusije koja je vođena na skupštini moglo se konstatovati da je rad društva sve do ove godine bio slab. U ovoj godini društvo je pokrenulo življu aktivnost i pokazalo se da je ova korisna organizacija moguće znatno više angažovati u društvenom životu grada.

Poslije vrlo plodne i iscrpne diskusije koja je uglavnom raspravljala pitanje oblika i sadržaja budućeg rada, došlo se do zaključka da su za uspješan rad društva neophodna materijalna sredstva i nastojanje da članovi društva vide neku korist od rada u društvu, a što je uostalom osnovni uslov za uspješan rad i drugih društvenih organizacija.

U pogledu sadržaja budućeg rada skupština je novom upravnom odboru stavila u zadatak da putem javnih predavanja, stručnih i popularno stručnih filmova približi tehniku širim slojevima, a stručnim kadrovima omogućiti što brži, lakši i potpuniji razvitak. Što se tiče materijalnih sredstava stalo se na stanovište da jedini prihodi od članskih uloga ni izdaleka ne može poslužiti za uspješan rad društva. Zato je na skupštini riješeno da jedan dio materijalnih sredstava obezbijedi putem raznih oblika pomoći koja bi se pružala pojedinih privrednih organizacijama odnosno preduzećima u gradu.

Naime, mnoga manja i veća preduzeća i ustanove imaju često potrebu da im se riješi ovo ili ono pitanje iz elektro i mašinske tehnike i zato angažuju pojedine stručnjake. Međutim, dešava se da se u praksi pokazalo da takva rješenja mogu biti i loša, a često i nesavremena i neekonomična. Ovdje se misli na manje ili veće konstrukcije, adaptacije, a vrlo često dolaze u obzir i projekti kako mašinske tako i elektrotehničke struke.

Ima slučajeva da i projektantske organizacije nemaju uvijek odgovarajuću struku ili u struci od-

govarajući broj ljudi koji bi svladao određeni posao. Onda se pribjegava spoljnim saradnicima. A postaje — to je iznjeto na skupštini — i vrlo loša, pa čak i nepotrebijiva rješenja, jer nije uvijek u pitanju samo pošten rad i poštena zarada.

Društvo inženjera i tehničara u Banjoj Luci ima namjeru da preuzme na sebe izradu novih projekata, konstrukcija i rekonstrukcija, adaptacija, razrade organizacije proizvodnje i tehnoloških procesa i raznim tvornicama, a naročito da pojedinih institucijama izvrši kritičku studiju i analizu pojedinih rješenja koja su izradili ili pojedinci ili čak i projektantske ustanove.

Društvo u Banjoj Luci ima namjeru da ovaj rad organizuje na taj način što će, kad se za to ukaže potreba, formirati odbore i pododbore za mašinsku, tehničku, za elektrotehniku i za organizaciju i unapređenje proizvodnje. Kada dobije neki posao ono će ga predati odgovarajućem odboru, koji će savjetovati i izraditi zadatak povjeriti jednom inženjeru ili tehničaru, angažujući uz njega i potreban broj drugih saradnika. Oni će cijelu temu razraditi i za taj posao dobiti, naprimjer, 80% od pogođene cijene za taj posao prema naručiocu, dok će 20% ostati društvu.

Kada ta određena grupa završi dobijeni zadatak, odbor ponovo saziva sastanak svih članova struke iz čije je oblasti raden zadatak i onda konstruktor-nosioc zadatka obrazlaže i brani svoje rješenje a ostali daju primjedbe koje će uticati na to da rješenje bude što bolje, što savremenije i što ekonomičnije. Poslije ovoga elaborat će biti konačno uobličen i predat naručiocu. Ovakav način rada omogućuje da društvo postane ne samo korisno svojim članovima u pogledu njihovog usavršavanja već i zajednici.

Na kraju, Društvo inženjera i tehničara grada Banje Luke se nada da će kod svih zainteresovanih i mjerodavnih faktora naići na pravo razumijevanje i podršku.

Ing. B.

Izrada tarifnih pravilnika

—Da li će se povećati platni fondovi privrednih organizacija?

Pretpostavljajući, Narodnog odbora grada i radničkih savjeta privrednih organizacija ovih dana vrše pretresanje nacrtu tarifnih pravilnika privrednih organizacija sa područja grada i sreza. Ovaj posao već je uglavnom završen, tako da će se do 20. ov. mj. moći da pristupi njihovom konačnom odobravanju. Međutim, iako je rok za njihovu konačnu izradu bio zaključen sa 1. aprilom, neke privredne organizacije kao naprimjer »Projekt«, preduzeće »Zelen«, zanatska zadnja »Optika« nisu ih dostavile na vrijeme, što je uslovalo da se rok za pretresanje nacrtu nepredviđeno produži. To je bio slučaj i sa nekim privrednim organizacijama sa područja sreza kao naprimjer Poljoprivrednim dobrom u Mahovljanima, kao i zemljoradničkim zadrugama u Bočcu, Melini, Laktašima i Jošavki. Prilikom pretresanja nacrtu, moglo se konstatovati da su većina privrednih organizacija išle ka povećanju nivoa obračunskog fonda plata od 3 do 5 posto i to iz oblasti proizvodnje 10, saobraćaja 3, razmjene 17, usluga 11 itd. Karakteristično je, međutim, da to nije bio slučaj kod privrednih organizacija sa područja sreza. Kako se moglo saznati, Narodni odbor grada nije još odobrio povećanje procenta mase platnog fonda u odnosu na prošlu godinu. To će se pitanje kompleksno razmatrati za sve privredne organizacije prili-

kom davanja saglasnosti na tarifne pravilnike. Prosjeck obračunskih plata po jednom radniku, odnosno službeniku, računato za 77 privrednih organizacija iznosiće, u slučaju da Narodni odbor grada odobri ovo povećanje, 8.242 dinara ili 1,3 odsto više nego u prošloj godini. S druge strane kod privrednih organizacija sa područja sreza ovaj prosjeck biće manji za 0,6 odsto. Ovo smanjenje predviđeno je uglavnom zbog manjih plata radnika u trgovini čiji će se nivo određivati prema stručnoj spremi i radnim mjestima. (6)

Banjalučka preduzeća na proljetnom sajmu u Zagrebu

Pet banjalučkih preduzeća izlažu svoje proizvode na Proljetnom sajmu u Zagrebu. Tvornica konzervi »Vitaminska« i ove godine izlaže kvalitetne konzerve voća i povrća, za koje je na prošlom Velesajmu vladao veliki interes. I Tvornica duvana i Tvornica obuće izlažu čitav niz svojih najboljih proizvoda. Tako, naprimjer, Invalidsko preduzeće »Pliva«, izlaže na Sajmu galanterijsku kožnu robu za koju je preduzeće prošle godine na sajmu »Tjedan kože i obuće« u Zagrebu dobilo srebrnu medalju za kvalitet proizvoda.

Na ovogodišnjem sajmu pojavila

Poslednji pregledi, koje je izvršila Inspekcija rada, Narodnog odbora grada, pokazuju da još uvijek u nekim preduzećima ima, tu i tamo, narušavanja i nepoštivanja propisa iz radnog zakonodavstva. Cilj ovoga napisa je da ukaže na neurednosti u nekim važnijim pitanjima. Riječ je o matičnim knjigama preduzeća, pravilima i primjenjivanju disciplinskih kazni prema radnicima. Po mom mišljenju ovo su pitanja koja zaslužuju osobitu pažnju.

Kad je riječ o matičnoj knjizi, onda treba istaći da ona predstavlja vrlo važan dokument, koji ima trajnu vrijednost. Međutim, ako se ova knjiga ne vodi ažurno ili se vodi neuredno, što je slučaj u nekim preduzećima, onda ona ne može da odgovori svojoj svrsi. Matična knjiga treba da sadrži osnovne generalije za svako zaposleno lice, a prije svega datum zasnivanja radnog odnosa kao i datum njegova raskidanja za ona lica koja su napustila preduzeće, odnosno ustanovu ili radnju. Na ovaj način, ako se svi ovi podaci na vrijeme i uredno ubilježavaju preduzeće će svakom zaposlenom licu, kada je to potrebno, moći izdati potvrdu o radnom stažu, koja je neobično važan dokument za ostvarivanje socijalnih davanja, materijalnog obezbjeđenja, dječijeg dodatka, penzije, godišnjeg odmora i slično. Ukoliko se ovi podaci ne evidentiraju, onda se potvrda o radnom stažu ne može izdati na osnovu nekih izmišljenih podataka. Ovdje treba istaći neka preduzeća i radnje, koja posluju već odavno, a nisu imala matične knjige. Takav je slučaj sa preduzećem »Ogrjev«, Zanatskom zadrugom »Metalac«, samostalnom zanatskom radnjom »Optika« itd.

Broj preduzeća čije su matične knjige neuredno vođene, prilično je velik. Neurednost u vođenju matičnih knjiga ogleda se u tome da neka lica koja su u radnom odnosu sa preduzećem nisu uopšte uvedena u matičnu knjigu, ili ako su i uvedena, nije im ubilježen datum kada su stupili na posao. Takođe i za ona lica koja prekidaju radni odnos, ne postoji datum prestanka posla, nisu uvedena u ispisnik itd. Ovakve neurednosti ustanovljene su kod preduzeća »Prevoznik«, Krojačkog preduzeća, Instalatera, »Jadranske«, Željezničke stanice Banja Luka grad, Električnog preduzeća, Štamparije »Glas«, »Vitaminske« itd.

Pravila preduzeća regulišu čitavu organizaciju, rad i unutrašnji život jednog radnog kolektiva. Sa držina pravila precizirana je u čl. 50 i 54 Uredbe o osnivanju preduzeća i radnji. U prelaznim i završnim odredbama, čl. 108 citirane Uredbe obavezao je postojeća preduzeća da svoja pravila saobraze navedenim propisima u roku od šest mjeseci. Taj rok istekao je 18 juna 1954 god. Neka preduzeća na teritoriji našeg grada kao što

Narušavanje propisa

U nekim preduzećima ne vodi se dovoljno računa o pravilnoj primjeni zakonskih propisa iz radnih odnosa

su Tvornica duhana, Tvornica obuće, Rudnik uglja, »Jelšingrad« i druga, donijela su nova pravila, ali sa zakašnjenjem. Međutim, ima još uvijek preduzeća i radnji koja nisu izradila nova pravila prema zahtjevima navedenih propisa. Pored ostalih ovdje spadaju Građevinska preduzeća »Krajina«, »Pavao Radan«, zatim preduzeća »Rud. Čajavec«, »Instalater« i druga. Ako se ima u vidu da se dobar dio pravila odnosi na pitanje regulisanja radnih odnosa unutar kolektiva, onda je potpuno jasno da u njihovom donošenju treba da je zainteresovan svaki član kolektiva. Pored ostalog, pravila treba da regulišu prava i dužnosti radnika, odmora, odsustva, način zasnivanja i prestanka radnog odnosa, disciplinsku i materijalnu odgovornost, žalbeni postupak itd. Samo ovo nekoliko izdvojenih pitanja govore o tome da su pravila od važnosti za svako preduzeće, a i za pojedinca unutar preduzeća. Donošenjem novih pravila ukloniće se mnoge nepravilnosti koje se čine pri zasnivanju i raskidanju radnog odnosa, otkazivanju, kažnjavanju i slično.

I pitanje vaspitnih mjera i primjena disciplinskih kazni prema pojedincima po svojoj važnosti ne izostaje iza onih koje smo već istakli. Obzirom da ovo predstavlja vrlo delikatno pitanje, u primjeni vaspitnih mjera treba postupati savjesno u duhu zakonskih propisa. Međutim, ovdje najčešće dolazi do narušavanja propisa u pojedinih preduzećima, uglavnom zbog neshvaćanja i nerazumijevanja naših pozitivnih propisa. Događalo se da neki radnik učini neku disciplinsku neurednost ili prekršaj. Sasvim je jasno da ovaj radnik povuče izvjesne konsekvence za narušavanje ustaljenih normi koje vladaju u društvu. Ponekad preduzeća, koristeći mogućnost privođenja na odgovornost, primjenjuju prema pojedincima i takve kazne koje nisu ni predviđene našim pozitivnim propisima. Radi se o novčanoj kazni. Prema čl. 5 tač. 4 Uredbe o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti radnika, radnik se može kazniti za jedan disci-

plinski prekršaj najviše jednodnevnom zaradom, a u daljem tekstu istoga člana kaže se da zbir svih kazni u toku jednog mjeseca ne može preći 10% od ukupnih jednomjesečnih prinadležnosti. Međutim nije rijedak slučaj da se u nekim preduzećima izriču novčane kazne radnicima za jedan prekršaj u iznosu od 10 odsto ukupnih jednomjesečnih prinadležnosti. Ovakva praksa očigledno je suprotna odredbama citirane Uredbe i vrijeme je da se ona ukloni. Najčudnije je to što se nekim odgovornim službenicima ne može dokazati da je ovakav postupak suprotan duhu citiranih propisa. Ima i takvih preduzeća kojima je ranije ukazivano na ove nepravilnosti od strane Inspekcije rada, ali ona ni do danas nisu prestala sa ovakvom praksom. Interesantno je da ovakve anomalije niču baš u onim preduzećima gdje ne postoje pravila. Sigurno je da će donošenje pravila, koja će biti saobražena prema postojećim propisima, isklijati mogućnost ovakvih nezakonitosti.

Tačno je da postojeći propisi iz radnih odnosa nisu objedinjeni već se nalaze u nizu zakona i uredbi i to čini poteškoće u njihovom sprovođenju, ali ova činjenica ne može opravdati narušavanje tih propisa. Naši najviši zakonodavni organi rade na pripremi novih propisa iz ove oblasti. Ta priprema, prema nedavnoj izjavi druga Momc Markovića, nalazi se u završnoj fazi i uskoro treba očekivati donošenje Kodeksa zakona iz radnih odnosa. Vjerovatno će novi propisi donijeti izvjesne novine obzirom na naš privredni i društveni razvitak. Sasvim je prirodno da će novi propisi najviše doprinijeti u uklanjanju dosadašnjih nepravilnosti. Međutim, sprovođenje već postojećih propisa, a i propisa, koji treba da stupe na snagu ne može se ni zamisliti bez potpune brige i zalaganja organizacija Saveza komunista, sindikalnih organizacija po preduzećima i ostalih odgovornih faktora u privrednim organizacijama.

S. TRIKIĆ

Kroz radne kolektive

TVORNICI KEKSA
»MLJEČANICA«
PRIJEDOR

se i već poznata marka metalne industrije Tvornica »Jelšingrad«, sa mnogim kvalitetnim strojevima. Osim mašina za obradu lima, mašina za građevinarstvo lančanih dizalica svih nosivosti i drugih, koje su na Zagrebačkom velesajmu prošle godine dobile više pohvala, ova Tvornica izlaže i žičare, koje će ubuduće izradivati samo po porudžbi.

Nema sumnje da će ovogodišnji Sajam podići ugled banjalučkim preduzećima i povećati broj interesenata za njihove proizvode u zemlji i van nje.

Povodom otvaranja tematske izložbe

„Banja Luka u prošlosti“

22 aprila u prostorijama Narodnog muzeja otvoriće se izložba tematskog karaktera »Banja Luka u prošlosti«. Izložba se otvara u sklopu opšte proslave desetogodišnjice oslobođenja Banje Luke. Time će Narodni muzej dati svoj prosvjetno-kulturni udio u proslavi te značajne godišnjice.

Otvaranje ove tematske izložbe pretstavlja i ostvarenje već unaprijed postavljenog plana rada Muzeja. Jer, Muzej pored svojih stalnih izložbi ima u zadatku da otvara ovakve manje izložbe, koje će doprinijeti da se pojedina pitanja tretiraju što detaljnije i očiglednije, što inače onemogućava sadašnji izložbeni prostor u Muzeju, prilikom postavljanja stalnih izložbi. Tako će ove godine, Muzej pripremiti još dvije tematske izložbe i to: »Narodne praznovjericе i njihove štetne posljedice« i izložbu »Materijalna i duhovna kultura naroda Polinezije«.

Izložba »Banja Luka u prošlosti« prikazuje na lak, atraktivan način, putem fotografija, Banja Luku urbanistički i arhitektonski nekad i sad. Jednim nizom fotografija, na malom prostoru, za kratko vrijeme i bez naprezanja i zamora posjetioći će moći da uprte razvojnu građevinsku liniju Banje Luke. Izložba nema za cilj da prikazuje građevinske stilove i da ulazi u ma kakve probleme tog razvoja, već da jednostavnim, očiglednim putem prikaže promjenu koja je nastala u građevinskoj djelatnosti Banje Luke za 80—90 god. unazad.

Pored ovoga, osnovna želja ove izložbe je da prikazuje zanate koji su već nestali i one koji će u bliskoj budućnosti nestati. Tako će se dočarati jedno prošlo doba; razdoblje iz kraja 19-og i početkom 20-og vijeka, doba turske vladavine i austriske okupacije.

Taj period, karakterističan promjenom ekonomskog sistema, donio je za sobom niz interesantnosti. Za turske vladavine, koja je počivala na prirodnoj ekonomici, zanati su predstavljali osnovu ekonomskog života čaršije, davali ton

sveukupnom obrtu i prometu, a zanatlije predstavljale moćan društveni faktor. U to vrijeme opšteg prosperiteta zanata, nadaleko su bili čuveni produkti banjalučkih majstora kujundžija (kojih danas uopšte nema) zatim kazandžija, terzija, opančara, kožara, tufegdžija itd. Takvo stanje potrajalo je sve do prve pojave kapitalizma, kada dolazi do promjene ekonomskog uređenja, a što se naročito potencira austriskom okupacijom. Noviteti koji dolaze sa kapitalizmom neumomno potiskuju stari način proizvodnje. Jeftiniji fabrički produkti guše zanatske izradvine, koji su često vrlo solidno i estetski lijepo izrađeni. Tako dolazi do sukoba između staroga koji se putem inercije održava i novog. U ovom slučaju dolazi do sukoba između istoka i zapada.

Ovo se naročito odražava u gradskom životu, tako da se primjećuju čudne suprotnosti. Stara gradska »a-la turka« moda diktirana iz Carigrada, susreće se u isto vrijeme sa novom »a la franka« načinom odjevanja, donesenim sa zapada. Novi bidermajer namještaj upotrebljava se u to doba u sve većoj mjeri, ali se ni bosanske »sećije« ne izbacuju iz upotrebe.

Ovakvi sukobi karakteristični su za to prelomno doba i zbog toga ih je vrijedno pomenuti i interesantno prikazati. Možda će ova izložba odgovoriti željama priređivača da ona bude interesantna, poučna i time svakako i korisna.

M. DRASKIĆ

OSVRTI I MIŠLJENJA

Novi književni časopis „KORIJE“

Zadnjih par godina u Banjoj Luci se osjeća izvjesno gibanje među mladim ljudima, koji vole lijepu književnost. Sa porastom grada rastu sve više i kulturne potrebe. Pojava književnog časopisa »Korijen« je logična posljedica tog gibanja. Časopis »Korijen« i pored izvjesnih nedostataka predstavlja simpatičan i hvalevrijedan gest mladih, koji svojim skromnim mogućnostima vrlo aktivno djeluju u našoj sredini. Pokretanje književnog časopisa u našem gradu bi trebalo pomoći i moralno i materijalno.

Na prvoj strani časopisa urednici između ostalog pišu da ovaj časopis »stupa u javnost bez nekih posebnih određenosti i škole«, ali već po ovom prvom broju mogla bi se naslutiti njegova buduća orijentacija.

Referat Bore Pavlovića »O savremenom i modernom u književnosti« djeluje u ovom časopisu nekako programatski; — tema već konvencionalna i ovaj put ostala je maglovita i pored lijepih misli.

Uspjelija strana prvog broja »Korijena« su svakako poetski priloz i feljton, dok prozni radovi (»Mahmut«, »Ragib«) ostavljaju utisak nedorečenog. Jukićev »odlomak« je pokušaj da se dočara vjerna slika kasabliske atmosfere i njenih karakterističnih likova, ali, nažalost, ti su likovi više skice, dok završna poenta sirši kao neko naravoučenište, koje djeluje novinarski nametljivo. Ladanov »Ragib« pored suvišnih refleksija i prilično neuvjerljive psihološke metamorfoze, privlači čitaoca svježim

duhovitih poredbi. Portret Ragiba je zahvalna tema, ali ona zahtijeva studiozniju psihološku analizu, koja će izvjesne obrte uvjerljivije motivirati.

Poezija je zastupljena sa četiri pjesme Bore Pavlovića, od kojih se »Ljubica« ističe melodioznošću i originalnim lirskim akcentima. Husein Tahmišić pojavljuje se sa dvije pjesme (Gdje su izvori dobrote, Priča iz moje ulice), koje ostavljaju utisak jednostavne pjesničke naracije; postoji opasnost da ovakva poezija lako padne u verbalizam. Nahiha Kapidžić objavjuje dvije pjesme u prozi. Toplina, iskrenost, jednostavnost, i mladenačka melankolija su veoma impresivni momenti ovih dvaju pjesama. U pjesmama Radovana Blagojevića (Strepnja, Kako se očevoče za trenutak) pjesnik na originalan način doživljava stvarnost, o čemu rječito govore uspjele poredbe. Druga je pjesma nešto jača i impresivnija. Miroslav Milinović sa svoje »Tri pjesme o njenom odlasku« afirmirao se kao jak lirski talenat, koji mnogo obećava. Svoja liriska raspoloženja izrazio je neposredno u jednostavnim rimama, koje, ustvari, skrivaju duboki doživljaj bola i tuge za izgubljenim.

U feljtonu su objavljeni prikazi Miodraga Bogičevića i Huseina Tahmišića. Miodrag Bogičević piše o romanu »Mora« Hansa Falade, koj. pesimistički crta stanje duhova poslijeratne Njemačke.

Husein Tahmišić raspravlja o poemi Maka Dizdara (Plivačica), koja je rasprodana u rekordnom vremenu od tri dana. Centralni motiv poeme je ljubav. Čitajući ovaj prikaz dobio sam dojam da pisac traži kompromis među dobrim i lošim stranama poeme, tj. da bude vuk sit i sve ovce na broju.

Anton ČOŠIĆ

„INSPEKTOR JE DOŠAO“

u izvođenju Prijedorskog amaterskog pozorišta

Prvoga aprila izvelo je Prijedorsko amatersko pozorište premijeru »Inspektor je došao« od J. B. Pristlija. Ovo je peta premijera u ovoj sezoni. Ako imamo u vidu da ovo pozorište djeluje tek nešto više od godinu dana i da je ovo trideset i treća predstava, onda se može kazati gledajući ovu premijeru da je ono postiglo do sada viđan uspjeh u svom radu.

Premijera »Inspektor je došao« znači za prijedorsku publiku izvjesno osvježjenje. Reditelj Vid Fijan riješio je s mnogo duha i vrlo uspješno probleme mizanscena. Takođe treba istaći svjetlosne efekte koji su vrlo uspješno doprinijeli produbljivanju najjačih dramatskih momenata.

Nastojanja oko modernizacije scene vrlo su uspješna. »Inspektor je došao« prikazan je bez i jedne kulise. Problem dekora riješen je pomoću zavjesa. Reditelj je izmijenio donekle redoslijed radnji u djelu. On završava komad velikim monologom inspektora Gula. Vjerovatno je to učinjeno radi jasnoće djela i da bi se postigao logičan završetak.

Ne može se reći da izvedba komada »Inspektor je došao« nema šupljina, ali dobrom interpretacijom članova ovog mladog kolektiva predstava je uspjela.

Igra Živka Prokića (Inspektor Gul) djelovala je toplo i neposredno. On je ovaj put iznenadio, pokazavši dobre glumačke kvalitete. Jovan Šarić (Artur Birling) unio je u svoju lgru mnogo individualnosti. On je vrlo uspješno ostvario lik bogatog skoroevića. I ostali izvođači dali su vrlo dobru igru što je doprinijelo da ova predstava postigne vrlo dobar uspjeh. Amatersko pozorište u Prijedoru ne djeluje više ni u kojem slučaju početnički.

Oko 300 gledalaca odalo je srdačnim aplauzom priznanje našim amaterima, koji su ih ovaj put ugodno iznenadili i zadovoljili.

Marko PAVKOVIĆ

(NASTAVAK)

Peta brigada u napadu na neprijateljsko uporište u Trapistima koje je branilo 200-250 neprijateljskih vojnika, uspjela je, da se probije kroz kapiju zida da u prvom naletu potisne neprijatelja i zauzme zgrade. Neprijatelj se očajnički branio, a borba se vodila i po podzemnim hodnicima koji su povezivali pojedine zgrade. Oko 3 sata ujutru neprijatelj je bio prisiljen da kapitulira, kako u manastiru, tako i u električnoj centrali, a dijelom svojih snaga uspio je da se prebaci preko mosta i uz pojačanje od dva tenka zauzme položaj na obali rijeke Vrbasa. Treći bataljon Pete brigade u napadu na neprijateljsko uporište u selu Vrbanj uspio je vještinom i hrabrošću svojih boraca da likvidira četničku grupu čiji je komandir bio kapetan Mitranić delegat iz »Vrhovne komande« Draže Mihajlovića. Prvi bataljon XIV brigade smjelim upadom ovladao je neprijateljskim uporištima oko Rebrovačkog mosta, a njen drugi bataljon u iznenadnom naletu uništio je posadu u zaklonima oko magacina municije u Krčmarici. XII brigada napadajući u tri kolone ovladala je, sem Trgovačke akademije sa svim uporištima u isturenom dijelu grada na desnoj obali rijeke Vrbasa.

Najveći prodor u grad izvršila je Treća proleterska brigada. Neobičnom smjelošću svojih boraca, upotrebom bombaških grupa i automatičara, ona je uspjela, poslije likvidiranja uporišta u Gornjem Šeheru da ovlada svim blokovima kuća i izbije do

UZ DESETOGODIŠNJICU OSLOBODJENJA BANJE LUKE

Borba za oslobodjenje grada uoči Nove 1944 godine

Piše: major Mirko Semiz

Time je bilo likvidirano i posljednje uporište u istočnom dijelu grada.

Naveče neprijatelj je ponovo doživio snažan juriš naših jedinica. Bio je to juriš neustrašivih boraca, smjelih i odvažnih, koji su svim srcem želili slobodu našem gradu i u tom cilju nisu žalili žrtvovati svoju krv i živote.

I u ovom jurišu proletari III Krajiške brigade pokazali su izvanredno junaštvo. Jedan borac upao je u šupu za drva pored gradske vjećnice koju je neprijatelj očajnički branio, zapalio je i time stvorio paniku među neprijateljima. Proletari su to iskoristili i upotrebom benzinskih flaša i ručnih bombi zapalili gradsku vjećnicu. Zgrada je zajedno sa posadom izgorila. U sjećanju građana našeg grada ostaće junački podvig ove brigade, koji su svrstani u bombaške grupe u snažnom jurišu ovladali kaznionom Crna kuća i oslobodili 270 zatvorenika. Kolika je bila radost ovih zatvorenika čija je sudbina bila u ustaškim kampana i njihovim zvjerstvima.

Borci III brigade nisu se zadržali kod Crne kuće. Oni su produžili napredovanje do Hotel Palasa i Kočića parka nanoseći neprijatelju osjetne gubitke.

I druge jedinice u ponovnom jurišu uspijevaju povratiti izgubljene položaje. Borci XIII brigade ponovo dopiru do Hotel Bosne i blokiraju žandarmerijsku stanicu i sokolanu. Jedinice III Ličke brigade u ponovljenom napadu na Aerodrom uspijevaju da dodu do isturenih bunkera i da ih zapale.

Drugi januar protekao je u nazmeničnim jurišima i protivnapadima. Jedinice XIII brigade uz pomoć dijelova Treće proleterske pristupaju likvidaciji neprijateljskog uporišta u Sokolani. Nijemci su bili prisiljeni da se spuste u prizemlje zgrade. Udarne grupe, naoružane bombama i benzinskim flašama u junaštvo na zgradu namijeli su neprijatelju velike gubitke. Pokušaj neprijatelja da se izvuce nije uspio jer su bili uništeni, a zarobljeno je 80 Nijemaca.

Oko podne, drugog januara, neprijatelj je, nakon potiskivanja XI brigade, uspio preći Samoč ugroženim snagama u Ba-

njoj Luci. Neprijateljska pojačanja bila su jačine jednog motorizovanog puka i bataljona tenkova čiji je ulazak u Banju Luku bio praćen jednom eskadrilom aviona. Nastaje ogorčena borba u gradu. Pojedine zgrade i blokovi kuća u nazmeničnim jurišima prelazili su iz ruke u ruku. Borci XIII brigade pokazuju vještinu i junaštvo u borbi sa neprijateljskim tenkovima. Benzinskim flašama i bombama oni uništavaju tri tenka zajedno sa njihovom posadama, a ostale prisiljavaju na povlačenje. Kolona od 20 neprijateljskih tenkova bila je prisiljena na povlačenje i da zaobilaznim putem od Petrićevca napadne djelove XIII brigade. Oko 10 sati naveče — drugog januara neprijatelj je dobio nova pojačanja, a u toku 3 januara on je privlačio nove snage iz Hrvatske. Naše jedinice otpočele su povlačenje i uz aktivnu odbranu nanosile neprijatelju velike gubitke.

Iako neprijateljski garnizon u Banjoj Luci nije bio do kraja likvidiran, ipak je osnovni zadatak banjalučke operacije — rasterećivanje naših snaga u Istočnoj Bosni — bio izvršen. Neprijatelj je bio prisiljen da pojača svoj garnizon u Banjoj Luci, čime mu je onemogućeno plansko izvođenje VI ofanzive na teritoriji Centralne i Zapadne Bosne.

U borbi za odbranu grada neprijatelj je pretrpio gubitke od 1160 poginulih, 1090 zarobljenih (među kojima je bilo 50 oficira), i većeg broja ranjenih vojnika. (Nastavak na 6 strani)

DŽONI BELINDA

Napisao Elmer Haris, dramatisovao Valter Firner

Preveo Ferdo Delak

Scenograf Franc Jurjec

Reditelj Slobodan Sedlar

Umjetnička obrada unutarnjeg života defektnih ljudi, u slučaju Belinde gluvonijemih, iznošenje njihovih osjećanja, njihove posebne psihičke konstitucije i emocionalnosti, i projekcija njihovog života u život «normalne» sredine, čine da ova drama ima više svojih vrijednosti. Ovo djelo je i veliki prilog za ilustraciju života gluvonijemih i satirična obrada formalističkog društvenog morala, i psihološko razmatranje ličnosti i društva. Kad se uzme u obzir da ova drama postavlja i problem humanog ili humanijeg odnosa prema nesrećnima, onda je to ustvari i jedna velika humanistička demonstracija čiji tekstovi i radnja bude duboke i supstitalne emocije. Gledalac je potpuno osvojen atmosferom tragike ljudskog bića i zato strasno priželjkuje pravdu i mrzi iskvarene. U tom leži još i sva moralna i društvena vrijednost ovog djela, njegovo pravo na dugo postojanje i velika mogućnost prikazivanja za najrazličitije sredine.

Reditelj Slobodan Sedlar, iako je imao prilično težak i komplikovan zadatak, zahvaljujući savjesnosti kojom je prišao razradi i koncepciji likova i radnje, dubokom poniranju u psihologiju ličnosti, brižljivoj obradi svake scene i njezi detalja — postigao je uspjeh kakav se dugo nije imao na našoj pozornici. Permanentno održana jednostavnost linije u scenoskom i dramskom saopštavanju radnje, čistota u razradi i oblikovanju ličnosti, primaran akcent na važnosti i stvarnoj vrijednosti govorene riječi, dali su nam dobru i, u umjetničkom pogledu, značajnu dramsku predstavu u ovoj sezoni.

Mirjana Banjac kao Belinda, ostarila je u ovom djelu svoju, možda, dosad najveću ulogu. Bilo je veliko majstorstvo dati centralnu ličnost i ostariti njeno puno i stalno prisustvo u ovoj dramati, a biti lišen osnovnog glumačkog instrumenta — snaže govorene riječi. Taj manjak ona je uspjela s mnogo znanja i duha kompen-

zirati u gest i mimiku, igru oka i pokreta, i pružiti izvrsnu pantomimu vrijednu da se zapazi, pohvali i upamti za dugo vrijeme kao neobično uspješna kreacija.

Za ovakav uspjeh predstave posebno se duguje velikoj igri Milorada Spasojevića u ulozi Bleka Makdonalda, oca gluvonijeme Belinde. Ovaj naoko grubi, a ustvari dobar čovjek, čiji je fini unutarnji život bio potisnut od životnih nedaća i pokriven tek tankom korom leda — raspravio se i rasplamsao svoja očinska osjećanja u svom takoreći prvom susretu s čovjekom koji je umio da toj zakočenoj roditeljskoj ljubavi da potstreka i snage pa da ona izbije u svoj svojoj silini. Ovaj glumac osim neobično snažnog uživanja u uloge koje ostaruje, posebno dobre dikcije, ima još i posebno veliku moć za sugestivno djelovanje na publiku i ostvarenje punog kontakta sa gledalištem. Njegova je gluma snažna i ganutljiva, on titra u svom zanosu, saživljava se sa svakim svojim partnerom.

Doktor Džek Robert Hranislava Rašića, ljekar s visokom etikom, racionalan, mentalno svakako superioran nad okolinom, uglavnom dobro je dat. Ovaj lik daleko bi

više uspio da je umjesto samaričanske mekote i blijede muževnosti bio razrađen u nešto energičnijim tonovima.

Miloš Kandić dao je lik Lokija Makornika isuviše drastičnim

sredstvima, ulučeci se nebrojeno puta jednom određenom grimasom koja je jarko podcrtavala svu bestijalnost i animalne kvalitete

ODRŽANA JE SRESKA SMOTRA KULTURNO UMJETNIČKOG RADA U BOSANSKOJ DUBICI

Sredinom prošlog mjeseca održana je u Bos. Dubici sreska smotra omladinskih kulturno-umjetničkih grupa. Program koji je izvođen pet večeri uglavnom je bio ispunjen kratkim jednodjelnicima, folklornom, nastupima tamburaških zborova itd.

Od dramskih grupa naročito je zapazena grupa iz Murata koja je izvela „Dijete Grujina“, pozorišni komad od J. Bukšića. Njihova gluma ležerna i jednodjelna, monolog živ i osjećajna, djelovali su veoma impresivno. Karakteristično je za ovu grupu čije selo broji svega dvadeset pet kuća da ima najmasovniju dramsku sekciju. Be-

ove ličnosti. Uz malo razblaženje ovog temperamentnog seoskog dilkoša postigao bi daleko veći uspjeh.

Medži (Tonka Vlačković) je potpuno uspjela. Izuzetno veliki uspjeh je postigla u sceni kad pregara iz čangrizave usjedilice u jedno dobro i ljudski toplo stvaranje. Ova scena je bila dobro psihološki i motivirana i nijansirana.

Stela (Lidija Bulajić) data je u finim i blagim tonovima kako to i dolikuje dobroj i nježnoj ženi koja je u suštini plemenita i ima osjećanja za pravdu.

Stevan Petrović kao Džimi Dingvel ponovio je i ovog puta svoj manir i suviše glasnog govorenja što mu je onemogućilo finija glumačka nijansiranja. U osnovi je uspio.

Ostale, uglavnom uspješno odigrane uloge, doprinijele su da ova predstava u svojoj cjelovitosti uspije.

Dekor slikarski i funkcionalno uspio, kostimi dobro i prikladno odabrani. Svjetlosni efekti, premda nisu u potpunosti uspjeli, raduju nas kao pokušaj nečeg novog na našoj sceni.

K. H.

sumje da je njihovom uspjehu mnogo doprinio učitelj Drago Kaurnin.

Od folklornih grupa treba spomenuti grupe iz Gornjosečca, Slabiće, Puhala i Urije Ježevica. Oni su odjeveni u odgođavajuće narodne nošnje i svojom dinamičnom igrom, punom ritma postigli najbolje uspjeh.

Tamburaški zborovi su na ovoj smotri podbacili. U programu je učestvovalo svega sedam tamburaških zborova. Za primjer može da posluži tamburaški zbor iz Slabiće čiji su članovi u vrlo kratkom vremenu savladali prilično obiman materijal. Od ostalih tam-

buraskih zborova zapazeni su zborovi iz Urije Ježevica i iz Međeđe.

I živa slika koju su izveli omladinci iz Mječaniće ostavila je dubok utisak na prisutne. Njihov prikaz „Kozarski zbjeg“ naišao je na topao prijem kod publike.

Čijišenića je da je ovogodišnja kulturno-umjetnička smotra u odnosu na prošlogodišnju, pokazala vidan napredak. To se prije svega ogledalo u raznovrsnosti u izboru umjetničkih djela, masovnosti i kvalitetu izvođenja.

B. Raduš

Drago Mažar

DEVET MJESECI SA RODJOM

(NASTAVAK VII)

8.

Dva-tri dana nisu donijeli novosti. Svaka «ekspedicija» mora imati komandno mjesto; kuća Vasilije Zubića bila je pogodna, u sred sela, pod nogu, na koju god stranu kreneš. A kretalo se često i iznenada. I po noći, i po kiši.

— Laki kondicioni trening! — govorio je Tatar. Iduće noći munuo me Stjepan patrljkom u bradu; vjerovatno je sanjao Nijemce ili Kozarsku ofanzivu. Skočio sam uplašen od pomisli na najgore. Šapat koji sam začuo iz podruma još me više najči: «jesi», «nisam», «jesi», «nisam», «jesi», «nisam», da bog da crko ako jesam... Privukao sam se do podrumskih vrata. Tračak od baterije virio je kroz pukotinu. Sav u uhu prepoznao sam Rodu. Opet ne spava.

— Posljednji put pitam...

— Nisam, nisam... — pa podviknu: — Daj pušku, gospodine, i ja ću s vama i u crkvu i u džamiju.

— Kakav gospodin?

— Majore, oprost, nisam ti bio na krštenju.

— Kakav major? Puna kapa i ovoga što su mi dali...

— Junače, cijelome svijetu ni bog nije ugodio; lako je ići naprijed, ali teško nazad.

— Slušaj glavo tvrdoglava, ni ja tebi nisam bio na krštenju; ako kažem da je onaj trulež od štale bio Palijin, ti reci svetoga Petra. Ako kažem da je nekad neko čobanče čuvalo ovce, ovce preskočile u štetu, stric zbog obrstite zobi premlatio čobanče, čobanče zbog batina zapalilo stricu kuću i sijeno, Šišničani zbog paljevine nazvali čobanče Palija; Palija se odmetnuo od kuće, lunjao po slavonskim šumama, radio i krao, triput se ženio, na robiji izučio plesti štri-

kove; ako kažem da je bježeći od ustaša došao u selo, bio partizan, pa dezertir, pa četnik, napao našu bolnicu, vodio Nijemce u Šesto ofanzivi; ako kažem da je neki dan poručio Spasoju Kamenici da zapali štalu koju su popravili... ti mi u brk kresni da lažem ne bude li istina!

— Nisam, nisam zapalio, oči mi na žar kapale...

— Znam da Spasoje nije zapalio, ali je poruku primio. Od koga? Dobro! Kome je sinoć nošeno jelo iz Spasojevine kuće? Ne zna! Ko je Spasoji dao hiljadu kuna da nekome «kupi u gradu boljih cigareta»? Ne zna! A zna li Spasoja da se njegova rodna žena nasamo sastaje sa Palijom?

— Ne, glavom ne zna! — neko ruknu.

— Pošto Spasoja voli više sebe nego ženu, više Paliju nego sebe, nabavio sam cigarete da se ne izlaže opasnosti. Evo ih u torbi, odnesi Paliji i poruči mu da se preda; biće suđen, ali će mu glava ostati na ramenu; mogu garantovati... Ili neka dođe na razgovor poštovaču sve parlamentarne običaje... Ili neka se ne uzda u jatake, mi ćemo ih stegnuti... Ili neka sebi traži bolju logu, do zime će mu biti svaka nesigurna...

— Objesću kučku! Je li ono istina?

— Koje? — Rođo otišće. — Šišnički se vojvoda hvali da puči snaše kao šljive... Koliko Ruža ima godina? Oko trideset, vrhovačkih! A ti, ti Spasoja? Još jednom toliko a? I sina od dvije i pet mjeseci, Borkana?

— Sin je moj! Moj! Držao sam kučku pod ključem! — zastenja. — Zapalio me kuću do temelja.

— Dobro. Radi kako si naučio. Laku noć! Vrata, prokleta naprava; svjetlo u očima neugodno kao sapunica, srce neugodno zatandaka. Pro-

pustio sam seljaka kao vuka iz kaveza; pozdravio Rodu kažiprstom u čelo:

— Izvoli, družo kapetane!

Jedino tako zbunjenoš neće primijetiti. Koraci utonuše u noć. Jataki! — sječivo zapara mozak.

— Udi! — zijevnu Rodu. — Sjedi!

Podrum — usta noći, sem bijele tačke na komušu; noga zape, paučina po licu u grlu kao kost zadah plijesni i ustajalog kupusa. Bi mi lakše kad baterija zažmiri.

— Šta radiš pred vratima?

— Ova... ne spavam... razgovor... Znam ko je zapalio štalu. Palija! — bubnuo sam.

— Mišo znaš li ti šta je Ozna?

— Jasno, družo kapetane. To je kratica: odjeljenje za zaštitu naroda!

— Kratica i po! Vidiš dokle je naš posao kilav, bez romantike. A odgovornost, shvataš? Ni priroda stvari nije prosta kao u matematici; gdje svi sabiru mi oduzimljemo da bi saldo bio čist... Kako si sa zdravljem?

— Jedino cipele žulje.

— Strina mi piše da poslije tifusa nešto jače spavaš. Razumljivo, organizmu je potrebna snaga. Ljekarima polazi od ruke uveličavanje bolki, osim kad je u pitanju beznadeždan slučaj; tad su realni i jedinstveni... I ja sam neki medicinar...

— Ne spavam više... nisam onda spavao...

Komuša zašuška; na leđima sam osjetio oblinu kacc uske nezrendisane duge utegnute ljeskovim obručem.

— Hoću da ti kažem da prekineš zanimanje oko štale. Štalu smo zapalili mi, naš Pero. Ja sam naredio.

— Naš kuhar?!

— Tačno; što budemo manje spavali brži su izgledi na uspjeh. Osnovno je i seljake pokrenuti u akciju... Nego... potpiši ovu cedulju; ništa naročito; da ćeš postavljene zadatke izvršavati tačno i na vrijeme... čuvati poslovnu tajnu... za skojevce formalnost... obaveza... evo olovka... konspirativno ime: vrabac...

(Nastaviće se)

ОБАВИЈЕСТ

Trgovinsko preduzeće „Građa“ Banja Luka poziva sva privredna preduzeća, nadležna i ustanove na

UGOVARANJE UGLJA ZA 1955 GODINU

Sklapanje ugovora vršiće se u direkciji preduzeća „Građa“ Banja Luka

do 30 IV 1955 god.

Napominjemo da su količine ograničene. Za preduzeća, nadležna i ustanove koje na vrijeme ne ugovore uglj, ne primamo nikakvu obavezu isporuke uglja bez ugovora u zimskom periodu.

Непотребна тражења љекарских услуга штете интересима правих болесника

(Наставак са 2 стране)

жена да би знали да ли дјеца могу ићи у школу.

Овај посљедњи случај парочито нас је потстрекао да те све случајеве изнесемо на јавност, јер се ради о интелектуалцу чији би погледи требали бити нарочито широки, а свијест и увиђајност на висини, и ти би људи требали да буду примјер другима.

Инж. Лефко Леви — предузеће ДИ „Врбас“, Паве Радапа бр. 7, тражи да му се дође дати инјекција другарици. Болничар одлази и налази пацијента да куха, затим добива инјекцију и каже јој се — да ће сутра добити поново инјекцију. И ако је и тај дан било у питању да ли је пацијенткиња и сама могла доћи да прими инјекцију у амбуланту, није се цјепидлачило, него се и други дан отишло до пацијенткиње да прими инјекцију, али пацијенткиње није било у стану. Кад је управа поликлинике телефонски упозорила друга Инж. Левиа, да то није ред и да ће он сам морати сносити трошкове посјета, — одговорио је да ће се он знати борити да то не плати.

И тако би могли набрајати стотинак случајева гдје није била потребна кућна посјета, а да не говоримо о безразложним жељама за превоз болесника, о оптерећењу Станице за хитну помоћ и осталих општих и специјалистичких амбуланата.

И поред најбољег настојања љекара који обавља кућне посјете, да укаже на неправилне поступке и неправилне захтјеве овакових несавјесних пацијената, нису ријетки случајеви да љекар буде изврнут свим могућим провама и погрдама, као

С друге стране чести су случајеви да поједини пацијенти зову Станицу хитне помоћи ради

неке хитне интервенције, а иста пије у могућности да интервенише одмах због оволике фреквенције, која је повећана због овакових несавјесних кориштења, те ради тога често долази до сукоба између пацијената и дежурног особља Станице, што све скупа за посматрача оставља врло рђаву слику.

Ради тога је управа Градске поликлинике устројила књигу жалби у самој Станици која је приступачна за сваког оног, ко има ма какав приговор на рад Станице и њезиног особља. Дежурни љекар Станице дужан је књигу жалби ставити свакоме ко је тражи на располагање.

да тај љекар то чини од своје воље или у најмању руку као да има неку новчану награду за ускраћење ових захтјева. Дозвољимо да пођемо и са лично материјалног становништа љекара, онда му се сигурно више пентира имати што већи број посјета, јер су му исте плаћене по команди и према томе мислим да оваква мишљења и приговори опадају, већ овдје је по среједи савјестан рад љекара, који не доцвољава да се без обзира ко, користи бесправно друштвеним фондовима намјењеним за здравствену заштиту стварно болесних грађана.

Др. В. ЂУКАЦ

Borba za oslobođenje grada uoči Nove 1944 godine

(Nastavak sa 4 strane)

Осим тога уништено је 9 непријатељских тенкова, а заплијенена је огромна количина ратног материјала.

У бorbama за град наши борци и руковођици су стекли богато искуство које је у њиховим каснијим бorbama имало огромног значаја. Поред војничког успјеха, напад наших јединица на Банју Лuku, имао је и свој политички значај. Њима је била уздрмана главна окупаторска база у Centralnoj i Zapadnoj Bosni, а тиме и полjuljan морал усташко-četничких bandi на овом терену и њихов политички уплив у народу. Грађани Банје Луке имали су прилику да се увјере у високу војничку и моралну снагу наше војске. Клевете које је

непријатељ ширio о нашој војсци заувјек у разбијене, а вјера наших грађана у побједу још више се учврстила.

(Крај)

DANE MILJEVIĆ

У тренутном душевном растројству као посљедичи обoljeња од грипе, дана 11 aprila ove godine у 17 часова, извршио је самoubиство Dane Miljević, ученик VI razreda Gimnazije у Banjoj Luci.

Дobar друг и примјеран оmladinski руковођилац одjeljenja остаће у lijepom сjećанju другovima са којима је дузе време на провео на школовању. Увијек се налазио међу ученицима који су имали врло добре оcjене и ради тога су га наставници, а и ученици много љубили и цијенили. Поред активности i самopријегорног рада у школи, на савладавању грађива, Dane Miljević је био активан и у оmladinskoј и другим друштвеним организацијама. Дружелубив и приступачан, увјек је имао мноштво пријатеља међу младим људима, i зато је губитак овог vrijедног младог човjека ненадокнадив за младу генерацију из које је потекao. У породици је такође био вољен и цијенjen. Iако најмлађи међу браћом која су остала у Banjoj Luci, он је био домаћин куће у којој је одрастао. Зато је његов одлазак необично теško пао породици која је много полaгала на свога меџимца, Danu Miljevića. Pородици је остала још једино utjeha, да овај бол с њима дијеле i десетине хиљада грађана нашег grada.

ZAHVALNICA

Povodom смрти никад нам неpreжалjenог Dane Miljevića, ученика VI razreda Gimnazije у Banjoj Luci, користимо ову прилику да се zahvalimo нашој родбини која је с нама подijelila svу žalost i тугу odlaskom из наше средине milог нам Dane. Poseбно се zahvaljujemo грађанима Банје Луке i претставницима друштвених i осталих организација, као и припадницима Jugoslovenske Народне Armije који су prisustvovali испрацају посмртних остатака нашег Dane i на тај начин нам olakšali губитак једног нам необично dragог člana породице.

Miljević Milančić pukovnik

„JUGOPETROL“ - SARAJEVO, SKLADIŠTE BANJA LUKA

R A S P I S U J E

KONKURS

za slijedeća radna mjesta:

1) **Jednog komercijalistu** sa srednjom stručnom spremom i osam godina prakse.

2) **Jednog mladeg komercijalistu** sa nižom stručnom spremom i osam godina prakse.

Plata po tarifnom pravilniku. Nastup odmah.

Lica kažnjavana zbog privrednog kriminala ne dolaze u obzir.

Sve informacije na telefon 390 - „Jugopetrol“ - Banja Luka.

Pravni savjeti

PITANJE:

Stanovao sam u jednoj slabijoj prostoriji na teritoriji opštine Zalužani. Narodni odbor opštine odredio mi je stanarinu najprije 250 dinara a zatim povisio na 500 dinara i to na zahtjev stanodavca. Molim da mi odgovorite da li je Narodni odbor opštine imao pravo da bez izlaska na lice mjesta odredi toliku visinu stanarine na lični zahtjev stanodavca?

U. K.

ODGOVOR:

Prema odredbama Uredbe o upravljanju stanbenim zgradama (»Službeni list FNRJ« broj 29/54) stanarinu za svaki stan utvrđuje stanbena uprava ili u manjim opštinama službenik narodnog odbora koji je za to određen, na osnovu stanbene tarife i kategorizacije stanova. Izlazak na lice mjesta nadležnog organa je neophodan za kategorizaciju stana i utvrđivanje površine stanbenih prostorija.

Prema tome u Vašem slučaju Narodni odbor opštine nije postupio u duhu važećih propisa i Vi ste imali pravo žalbe u roku od 15 dana od dana prijema riješenja Savjetu za komunalne poslove Narodnog odbora sreza u Banjoj Luci.

PITANJE:

Završio sam tri razreda zanatske stručne škole u Beogradu u vremenu od 1937 do 1940 godine. Napustio sam obučarski zanat i stupio u službu. Da li mi se priznaje ova škola ako bih polagao malu maturu i koliko bi mi se moglo priznati?

Boško Kolundžija, službenik PTT - Svodna

ODGOVOR:

Rješenjem o rangu škola i tečajeva (»Službeni list FNRJ« broj 18/52) predviđeno je da završena zanatska stručna škola u predratnoj Jugoslaviji odgovara spremi dva razreda srednje škole za opšte obrazovanje (gimnazije). Rang škola utvrđen ovim rješenjem ne određuje odnos jedne škole prema drugoj u cilju priznavanja izvjesnih razreda za prelaz odnosno produženje školovanja u drugoj vrsti škole. To nije predviđeno ni drugim kojim propisom.

Prema tome ta Vam se škola ne priznaje da biste je mogli koristiti prilikom polaganja male mature, već treba prethodno da položite četiri razreda gimnazije.

Sport

U petak u Banjoj Luci počinju borbe za prvaka Republike u rukometu

Tri dana — u petak, subotu i nedjelju na stadionu Borea u Banjoj Luci 4 najbolje muške rukometne ekipe BiH-e: Bosna i Mlada Bosna (oba iz Sarajeva), Proleter (Kreka) i banjalučki Borac, boriće se za naslov prvaka naše Republike.

Ove godine po prvi put finale prvenstva igra se u Banjoj Luci. Ovo je ustvari priznanje banjalučkim rukometašima, koji svake godine i pored raznih poteškoća igraju vidnu ulogu u prvenstvu BiH-e. Etc. naprimjer, prošle godine lako bez brižljivih i dovoljnih priprema, banjalučki rukometaši u Kreki postali su zaista neočekivano pobjednici, prvaci. Kako će ove godine proći na svom terenu pred svojom publikom? Na ovo pitanje je teško odgovoriti. Istina banjalučki rukometaši su se sa dosta ozbiljnosti pripremali, a i broj igrača na koje se može računati je zadovoljavajući. Da li je to dosta teško je odgovoriti, jer ni u jednoj prijateljskoj — a ni prvenstvenoj igri (jer se dobojski rukometaši nisu prijavili) nismo vidjeli Banjalučane te ne znamo njihovu vrijednost. Ipak mislimo da Banjalučani ako žele zadržati i u ovoj godini naslov prvaka, svaki igrač mora uložiti sve znanje, ispoljiti požrtvovanje u svakoj igri. Sameisticanje ostaviti po strani i svoju igru podrediti interesima kolektiva. Treba igrati jedinstavno, požrtvovano, brzo, ali i fer, jer to je ujedno put k naslovu prvaka za 1955 god.

kao i za učešće na polufinalnom prvenstvu države. Istina biće teško odbraditi naslov prvaka, ali to ne znači i neostvarivo.

Protivnici u završnim borbama su veoma jaki. Sarajevska Bosna — ustvari ekipa bivšeg dvostrukog državnog prvaka Milicionera, predstavljaje najvećeg protivnika i važni za najvećeg favorita prvenstva.

Isto tako ekipa Proletera predstavljaja jakog protivnika i gotovo ništa manjeg favorita za naslov prvaka. Igrači Proletera dolaze na ovo prvenstvo sa namjerom da osivare ono što prošle godine u Kreki nisu postigli.

Pored ove trojice »prvaka«, u borbu za prvo mjesto može se veoma lako umiješati i Mlada Bosna čije mogućnosti nisu za potcenjivanje.

Po svemu sudeći, finale će — u to smo sigurni, biti veoma uzbudljivo. Ko će biti prvak teško je reći, jer protivnici su ujednačenih snaga i svi imaju gotovo podjednake šanse. Upravo radi ovog i vrijedi doći na Stadion u dane odigravanja susreta.

Raspored susreta je, slijedeći:

15 aprila sastaju se: Bosna — Mlada Bosna; Proleter — Borac;

16 aprila: Mlada Bosna — Proleter; Bosna — Borac;

17 aprila: Proleter — Bosna, Mlada Bosna — Borac.

Prve utakmice rukometnog programa počinju u 16 sati, a druge u 17 sati i 15 min.

У ДРУШТВУ ПЛАНИНАРА ОЖИВИО ЈЕ РАД

У нашем граду међу омладином није још довољно завладао заинтересованост за корисни спорт — планинарење. Десило се је да је рад планинарског друштва „Козаре“ — које је основано одмах после ослобођења, задњих година био готово замро. Крајем прошле године оживио је рад у друштву и нарочито у последње вријеме друштво је постало веома активно, што можемо захвалити појединцима, у главном старим љубитељима планинарства који у овом спорту виде не само лијепу разоноду већ и разнолику корист.

Као и свим друштвеним организацијама за успјешан рад су потребни услови. На првом мјесту просторије гдје ће се чланови друштва окупљати. Планинари „Козаре“ у том погледу досада нису налазили на пуно разумијевање и помоћ. Додуше, недавно им је додијељена једна сасвим мала просторија на врху изнад „Југопластике“, али у којој се може окупити највише десетак људи што не одговара потребама друштва. Погодна просторија која се налази у близини садашњих просторија и која би потпуно задовољила потребе друштва због неразумијевања од стране станбене управе није добијена, јер је изгледа Станбена управа водила бригу само о вистини закупнине. Морамо разумјети потребе станбене управе за средствима али би, мислимо, ипак требало повести рачуна о потребама и могућностима друштвених организација.

Судећи по активности коју показују последњих мјесеци banjalučki планинари заслужују више пажње. У друштву се окупило око 200 активних чланова. Поред претјседника капетана Алије Бабића и секретара професора Редика Бахтијаревића, друштву указују помоћ официри ЈНА, затим руководиоци друштва „Извиђача“, који су и чланови „Козаре“.

Сада, док сезона планинарења још није у пуном јеку, чланови

„Козаре“ су сачинили планове рада које ће почети да остварују чим се устали лијепе вријеме. Планинари намјеравају да отпочну и са изградњом планинарског дома у околици Вање Луке. Планинарско друштво „Коза-

ра“ заслужује помоћ и разумијевање како од стране људи из народне власти, тако исто и од стране мјесних предузећа чија би омладина добрим дијелом требала да се учлани у ову корисну организацију.

У почетку Купа неуспјех већине чланова Потсавезне лиге

Прошле недеље одиграно је прво коло такмичења за Куп маршала Тита на територији Банјалучког потсавеза. Интересантно је напоменути да је већ у првом колу шест екипа Потсавезне лиге изгубило право учешћа у слиједћем колу такмичења за Куп. Изненађује и неуспјех јесењег првака Потсавезне лиге дубичког Борца који је елиминисан пред својом публиком од погметана СД ЈНА „Петар Драшћин“ (Вања Лука). Овај сусрет је у регуларном времену и наставку завршен нерижешено са 1:1, али су у извођењу једанаестераца гости показали бољи резултат.

У Санском Мосту на утакмици Подгрмеч — Рудар (Љубија), судија утакмице морао је прекинути игру у 43 мин. игре код стања 0:0, због неспорских испада појединих играча Рудара. Очекујемо да ће Потсавез подузети одговарајуће мјере како би

се испали појединих играча — посебно играча Рудара који су учествовали, прекинули.

У првом колу постигнути су слиједћи резултати: ВАЊА ЛУКА: Раднички — Јединство (Врбања) 8:3 (2:2); Напријед — БСК 4:1 (4:1); Борак II — Младост (Котор Варош) 5:0 (1:0); БОС. НОВИ: Слобода — Крајина (Цазин) 3:2 (0:1); БОС. КРУПА: Братство — Јединство (Виха) 1:2 (1:0); ПРИЈЕДОР: Младост — Братство (Козара) 12:0 (5:0); КЉУЧ: Братство — Слобода (Мркоњић Град) 2:5; у сусретима Борак (Бос. Дубица) — „Петар Драшћин“ (Вања Лука) 3:4 (1:1, 1:1) и Борак (Дрвар) — Младост (Бос. Петровац) 3:6 (1:1), једанаестерци су одлучили побједника. Сусрет Козара — Борак II (Бос. Дубица) није одигран због учествовања Козаре у такмичењу Републичке ногометне лиге. Ар.

На три куп утакмице постигнут 21 гол

Три од укупно 12 сусрета на територији ВНИ-а, одигране су су прошле недеље у Вањој Луци. Вриједно је напоменути да на овим утакмицама није било неспорских испада, односно да су сви сусрети протекли у фер игри.

ИЗЕНАЂЕЊЕ ЈЕ ИЗСТАЛО

У почетку првог сусрета Раднички — Јединство (Врбања), Јединство је дошло у вођство од 2:0. Очекивали смо изненађење. Међутим од тога није било ништа. Јединство је истина у првом полувремену имало више од игре, али и поред тога Раднички је успио изједначити резултат. У наставку игре Раднички је био изразито премаћан и његови играчи су могући пораз претворили у заслужну побједу од 8:3 (2:2). Згодитке су постигли: Морић и Ачић по 3, Винклер и Клечица по 1 за Раднички, а за Јединство Динић 2 и Славски 1. Сусрет је водио Бастијанчић.

НЕОЧЕКИВАНА АЛИ ЗАСЛУЖЕНА ПОБЈЕДА

У другом пријеподневном сусрету за Куп састали су се домаћи БСК и Напријед. У овој утакмици Напријед је изненадио веома лијепом и допадљивом игром. Вила је то добра утакмица у којој је заиста данас бољи тим заслужено изишо побједу. Преко 500 гледалаца одушевљавало се је полетном и смишљеном игром младих играча Наприједа, који су веома успјешно проводили готово сваку своју замисао. Без сумње Напријед се је добро „претставио“ публици која је радосно поздрављала сваки њихов успјех у току игре. Три ефектна згодитка Туцека — постигнута у првом полувремену у раздобљу од свега пет минута одлучила су утакмицу. БСК је у овом сусрету потпуно надигран. Побједу Наприједа од 4:1 (4:1) гледаоци су са задовољством пријимали. Зар им је сада потребна већа награда од нескривеног задовољства проматрача?

У овом сусрету, стријелци су били: Туцек 3 и Кривокућа 1 за Напријед, а Спасојевић М.

за БСК. Сусрет је водио Круновар.

Ову вриједну побједу Напријед је изборио у саставу: Хајдаревић, Смајић, Селман, Мулаосмаић, Лучић, Крупић, Хашић, Кривокућа, Туцек, Валентић и Хаџидедић.

ВИСОКА ПОБЈЕДА

Сусрет Борак II — Младост (Котор Варош) који се је требало одржати у Котор Варошу, одигран је због болних материјалних прилика у Вањој Луци, а као предигра сусрету Борак — Локомотива (Мостар). Само у првом полувремену Борак II је имао „муке“ са гостима. У наставку игре резерва Борца одликовала се је ефикасношћу. Сусрет је завршен заслуженом побједом Борца II са 5:0 (1:0). Треба напоменути да су гости од 12 минута због поваре Свалина играли са десет играча. Згодитке су постигли: Хаверић и Миљевић по 2 и Гојић 1.

Сусрет је водио Ибрахимбеговић С.

На све три утакмице судије су са успјехом обавиле задатак. Ар.

У недељу се игра прво коло прољетног дијела Потсавезне лиге

У недељу, 17 априла почиње прољетни дио такмичења у ногометној лиги Банјалучког потсавеза. Распоред утакмица првог кола прољетног дијела је слиједћи:

БОС. ДУБИЦА: Борак — Јединство (Виха); ДРВАР: Борак — Братство (Бос. Крупа); БОС. НОВИ: Слобода — Раднички (Вања Лука); ПРИЈЕДОР: Младост — БСК (Вања Лука); ЉУБИЈА: Рудар — Младост (Котор Варош).

Сви сусрети првог кола обећавају врло занимљиве борбе, јер сви тимови дочекују првенство доста спремни, што показују и пријатељски сусрети одиграни у оквиру припрема за наставак првенства као и сусрети одиграни у првом колу Југокупа.

Посебну драж бorbама у другом дијелу првенства даје ујед-

наченост екипа на врху таблице, као и мала разлика у бодовима, што све говори да ће се за наслов првака Потсавезне лиге водити велика борба. Пет последњих екипа обзиром на малу разлику — између шестопласираног и десетог на таблицама, од свега 4 бода, водеће оштрочељу борбу за опстанак у лиги.

Пред почетак првенства таблица Потсавезне лиге изгледа:

Борак (ВД)	9	7	2	-	36:15	16
Слобода	9	8	-	1	27:13	16
Младост (П)	9	5	3	1	25:14	13
Јединство	9	4	3	2	24:15	11
Рудар	9	5	-	4	23:13	10
Борак (Д)	9	2	2	5	11:20	6
Братство	9	3	-	6	11:21	6
БСК	9	2	1	6	14:23	5
Младост (КВ)	9	1	3	5	15:34	5
Раднички	9	-	2	7	12:30	2

Хакија Кулековић

Средношколско првенство у кошарци

Овогодишње средношколско првенство у кошарци отпочело је прошле недеље. Првенство су »отвориле« кошаркашце, док ће првенство мушких екипа отпочети ускоро. На првенству женских екипа учествује пет екипа: Гимназија, Учитељска, Медицинска, Техничка и Економска школа. У првим утакмицама постигнути су резултати: Учитељска — СТШ 44:23; Гимназија — Учитељска 14:9 и Учитељска — СЕШ 34:6. Најозбиљнији фаворит за освајање првог мјеста је Гимназија, поготово послје заслужене побједи над Учитељском школом.

У првом колу првенства неefикасност Борца и neборбеност Козаре

Prvo kolo proljetnog dijela prvenstva Republike lige donijelo je krajiškim ligasima polovičan uspjeh.

Banjalučki Borac na domaćem terenu je zasluženom porazom mostarsku Lokomotivu sa 3:0 (3:0) zgođcima koje su postigli: Knez I, Knez II i Stefanović iz jedanaesterca. Da su navalni igrači Borca bili precizniji? odnosno da su jače pucali na gol Mostaraca, kao i da su cijelo vrijeme igrali dugim loptama upošljavajući jednako oba krila, poraz mostarskih željezničara bio bi daleko veći. I ovog puta neefikasnost Borca »odigrala« je značajnu — ali nepoželjnu ulogu.

U Kaknju je Kozara izgubila sa 3:0 (3:0) u susretu sa domaćim Rudarom. Očekivali smo da će Kozara u ovom susretu postići povoljniji rezultat, a vjerovali smo u već poznatu borbenost Gradšćanaca, koja je ovog puta najbolost izostala, kao da im nije

stalo hoće li se zadržati u ligi ili ne. Zaista čudnovato!

U nedjelju banjalučki Borac se sastaje sa Slobodom u Tuzli, dok Kozara igra u Derventu sa tamošnjim Tekstilcom. Susret u Tuzli predstavlja derbi drugog kola. U timu će vjerovatno nastupiti i Jurčić, pa se postavlja pitanje da li treba Stefanovića — koji je protiv Lokomotive igrao veoma dobro i korisno desnog halfa, zamijeniti. Za susret u Tuzli ekipa Borca treba da pretrpi što manje izmjena — zapravo samo one najnužnije.

Ako igrači krajiških ligasija žele donijeti bodve, onda trebaju igrati jedinstavno, požrtvovano — ali fer, borbeno a upućivati što više preciznijih i jačih udaraca na vrata protivnika. Banjalučani od susreta u Tuzli, a Gradšćanci od susreta Tekstilac — Kozara, očekuju mnogo. A.

"HERCEGOVINA"
čigarete
NOVO ZA SVAKOG PUŠAČA

ZABORAVLJENE GRAĐANSKE DUŽNOSTI

U nedjelju 10 aprila 1955 godine obnovljeni su dopunski izbori u četiri izborne jedinice za odbornike Narodnog odbora grada u Banjoj Luci čija su mjesta ostala upražnjena. Za odbornike Građanskog vijeća izabrani su: Uroš Bogunović, pukovnik JNA u izbornoj jedinici broj 17, Slobodan Erceg, predsjednik Narodnog odbora sresa banjalučkog u izbornoj jedinici broj 29 i Ibro Magajlić, direktor Celuloze, u izbornoj jedinici br. 49. Za odbornika Vijeća proizvođača u izbornoj jedinici broj 25 (preduzeće »Pliva« i druga) izabran je Ljubo Milić, radnik preduzeća »Pliva«.

Kod sprovođenja ovih izbora zapaženo je da mnogi naši građani zanemaruju svoje dužnosti u pogledu blagovremenog regulisanja biračkog prava. U većem broju slučajeva lica koja se doseljavaju u Banju Luku zaboravljaju da se upišu u biračke spiskove, a takođe i mnogi građani prilikom preseljenja iz jedne izborne jedinice u drugu unutar grada propuštaju da ovu promjenu evidentiraju u biračkim spiskovima. Ovakvi propusti su se u priličnoj mjeri ispoljili na nedeljnim dopunskim izborima a naročito u izbornoj jedinici

broj 17 (ulice Marije Bursać, Ruzveltova i druge), u kojoj je birački odbor konstatovao da se u biračkom spisku vodi 59 birača koji su otišli sa terena ove izborne jedinice, dok je oko 100 birača pristupilo glasanju a da nisu bili uvedeni u birački spisak, radi čega nisu ni mogli glasati (najveći broj iz novih stanbenih zgrada preduzeća »Rudi Čajavec«).

Mišljenja smo da bi na ovakve nebrige nekih naših građana prema jednom od osnovnih građanskih prava — biračkom pravu — trebalo ukazivati na konferencijama Socijalističkog saveza.

Uskoro će pioniri gledati pozorišne pretstave sa lutkama

Iz Fonda za zaštitu djece Narodni odbor grada odvojio je oko 780.000 dinara za uređenje pozorišta lutaka. Već odavno se ukazuje na potrebu otvaranja ovakvog pozorišta koje nedostaje banjalučkim pionirima. Predviđena je prikladna sala i uskoro će se pristupiti uređenju pozornice. Inicijativu za otvaranje pozorišta lutaka pokrenula su društva »Priatelji djece«.

TRAŽI LI SE BAKŠIŠ?

Pozvali smo konobara da plati. Račun je iznosio 93 dinara. Nismo imali sitnine i jedan drug je dao novčanicu od 100 dinara. Držeći novčanicu u lijevoj ruci, konobar je u džepu bluze tražio kusur, sa upadljivim zveckanjem metalnog novca. U neugodnom trenutku koji je nastao za stolom, spustio sam oči na kazaljke sata. Prošlo je 30 sekundi, pa minut i još 30 sekundi. Konobar nikako da nađe kusur. Postali smo nestrpljivi i jedan od nas je rekao konobaru: — U redu. Konobar se lako poklonio sa »hvala«, kad da je to i očekivao. — Nije mi za sedam dinara — reče drug — ali zašto očekuje i traži bakšiš? Kada čovjek ne bi znao da prima redovnu mjesečnu platu, pomislio bi da živi od napojnice gostiju.

Da li treba navesti kada se i gdje ovo desilo? To se počesto dešava u restoranima, kafanama, a naročito u gostionicama (tek kad su gosti pijani!).

Opravdano ili ne?

Prošle godine Električno preduzeće u Banjoj Luci, dobrovoljno je podiglo trafostanicu u Ivanjskoj. Kasnije je narod uz pomoć Zemljoradničke zadruge izgradio razvodnu mrežu, tako da je na veliko zadovoljstvo mještana selo Ivanjska dobilo električno osvjetljenje.

U početku je jedan kilovat-sat zaračunavan 22 dinara, zatim, 25, dok se u posljednje vrijeme plaća po 30 dinara. Drugovi u Zemljoradničkoj zadrugi govore o tome da oni na svjetlu gube i da će cijenu morati podići na 35 dinara po kilovatu. Mještani se sa pra-

vom pitaju dokle će cijene električnoj energiji rasti.

Električno preduzeće naplaćuje zadrugi kilovat po 12 dinara, ali dodaje izvjesnu cifru kao gubitak struje u trafo-stanici, tako da zadruga praktično plaća 18—19 dinara po kilovatu. Zadruga, zatim, zaračunava potrošaču gubitak struje na razvodu, tako da se cijena popne na 30 dinara. Međutim, izgleda da zadruga ima još veće izdatke. (Podaci uzeti iz knjigovodstva zadruge u Ivanjskoj)

Bilo bi vrijeme da se jednom odgovori potrošačima da li je opravdano ili nije plaćanje kilovata struje po 30 dinara. Smatram da je umjesno ovo pitanje, jer je u Banjoj Luci kilovat struje 12 dinara, a Ivanjska i Banja Luka snabdjevuju se iz istog izvora — sa dalekovoda Prijedor — Banja Luka.

Viktor BIJELO

PRIMJERAN POSTUPAK SA PACIJENTIMA

Kao penzioner zatražio sam odobrenje za popravku zuba u Zubnoj ambulanti socijalnog osiguranja. Odmah, zatim bio sam upućen u ambulantu, gdje su me lijepo primili i odmah počeli sa radom. Nije prošlo ni mjesec dana, dobio sam izradene zube. Ovo pišem zato, jer sam do svoje 65 godine promijenio tri zubala izradena u raznim ambulantom, ali ni jedno nije bilo izradeno kao ovo posljednje.

Nalaže mi savjest da ovo javno iznesem i da se zahvalim drugovima Miranu Đapiću i Zvonku Domitroviću, koji su uložili trud da bi zadovoljili svoje pacijente.

Napominjem da ovo nije usamljen primjer. Od mnogih drugih pacijenata slušao sam slične pohvale.

Izet ZEČEVIĆ

NEHAT ILI MONOPOLIZAM

Na relaciji Banja Luka — Jajce dnevno saobraća više putničkih autobusa i drugih motornih vozila. Preko ljeta, za vrijeme turističke sezone taj broj se znatno povećava. Relacija Banja Luka — Jajce duga je oko 72 kilometra i na tom cijelom putu, privlačnom za turiste, postoji samo jedna gostionica — Gostiona Volan.

Putnici koji često putuju nađu se u vrlo neugodnom položaju. Ako žele da u ovoj gostionici nešto pojedju, dobiju staru i uvijek istu hranu sa starim kruhom. Zatim, ako želite da kupite cigarete, dobićete cigarete »Zadar« koje su zbog dugog stajanja poprimile miris alkohola.

Pitam se da li je to monopolizam ove gostione, ili pak, nehat ljudi koji rade u tom ugostiteljskom objektu. Čudnovato je što se ne mogu dobiti banjalučke »Morave«, koja se najviše troši u ovom kraju, nego »Zadar«, čija je tvornica dalje od banjalučke sigurno za preko 100 kilometara. Možda se tu radi o posebnoj računici, jer nije rijedak slučaj da osoblje ove gostione traži od konduktera ili šofera autobusa da im kupe banjalučke »Morave«.

Trebalo bi, možda, izmijeniti mišljenje osoblja, da putnici moraju, u nedostatku boljeg, kupiti sve što im oni serviraju.

Žarko BABIĆ

BILJEŠKE

Način prodaje mlijeka u tržnici nije dobar

Neki naši ljudi u trgovačkoj mreži — mislimo na maloprodaju — kao što ne umiju uvijek da organizuju prodaju svojih artikala na način koji bi najbolje odgovarao i potrošačima, a i samim prodavcima. Ovakv put je riječ o načinu prodaje mlijeka u tržnici. Pred mliječnom prodavnicom redovno se stvara ne samo gužva, već gotovo svaki dan dolazi i do nepotrebnog objašnjavanja između prodavača i potrošača. Kako izgleda, do toga dolazi najviše zato, što je prodaja mlijeka tako organizovana da postoje »pretplatnici« i oni koji povremeno kupuju mlijeko, kad im zatreba. »Pretplatnici« ostavljaju svoje posude kod prodavača i za njih se mlijeko rezerviše.

Mora se priznati da kod potrošača koji u redu čekaju na ostatak mlijeka dok prodavači pune posude »pretplatnika«, ovo izaziva nestrpljenje — svejedno da li opravdano ili ne. I još nešto, a to je još gore: kod njih se stvara uvjerenje da one rezervisane posude nisu sve pretplatničke, nego da tu postoji i nekakvo prijateljstvo »ahbabluk«.

»DRUŽE« ILI »GOSPODINE«?

Koliko puta na dan čujemo u prodavaonicama — Izvolite gospođo, šta želite gospodine?! Ponkad se još i dodaje — milostiva — klanjam se! Nekom to, možda imponira. Ali većina radnih ljudi neugodno se osjeća kada im se upućuju ovakve titule. Riječ »gospodin« imala je određeno značenje u društvu koje je bilo podijeljeno na »gospodu« i »običani svijet«. Danas zvuči arhaično, miriše starudijom, kao izvađena iz naftalina. Zašto da se to uobičajava i na društvenim mjestima?

OSNOVANO UDRUŽENJE VOZAČA

Šoferi protiv nesavjesnih vozača i pijančenja

Osnivačkoj skupštini novog Udruženja vozača motornih vozila

VJENČANJA

U subotu 16 aprila 1955 godine u Matičnom uredu NOG-a registrovaće se MARICA JAJČEVIĆ i Vladimir KATUSIĆ, meter »Banjalučkih novina«.

Mladencima drugarska čestitka.

prisustvovalo je oko 350 vozača koliko ih ukupno ima u Banjoj Luci. Ovo je najbolji dokaz koliko su sami vozači zainteresovani za osnivanje svoga strukovnog udruženja.

Na skupštini su izneseni primjeri rada većine savjesnih vozača koji u svojim preduzećima obavljaju prevoz putnika i robe na opšte zadovoljstvo. No, razumije se, da su izneseni i osuđeni loši primjeri nesavjesnih vozača. Ovo se naročito odnosilo na one vozače koji voze kola u pripitom pa čak i pijanom stanju čime ruše ugled većine savjesnih vozača. Skupština je osudila sve one koji se ogrješavaju o osnovne saobraćajne propise. Prema njima će se, kako je skupština odlučila, ubuduće preduzimati oštrije mjere.

Na skupštini je izabrana nova uprava Udruženja.

MALI OGLASI

PAZNJA ZA ŽENE!

Posjetite novo otvoreni KOZMETIČKI SALON

»D I A N A«

Banja Luka Titova 71/II koji uspješno i stručno vrši masažu i individualnu njegu lica i tijela. Uspješno, po najsavršenijoj metodi, hormonskim i voćnim preparatima odstranjuje fleke, pjege i nabore sa lica.

4-4

Repertoar Narodnog pozorišta

Petak, 15 aprila nema pretstave.

Subota, 16 aprila »DŽONI BELINDA«, drama u tri čina (9 slika) od Elnar Haris, preveo Ferdo Delak, dramatisovao Walter Firner. Početak u 20 časova. Cijene ulaznicama od 25-60 dinara.

Nedjelja, 17 aprila »DUBOKO PLAVO MORE«, psihološka drama u tri čina od Terens Retigena. Početak u 15 časova. Cijene ulaznicama od 25-60 dinara.

Nedjelja, 17 aprila »MALA FLORAMI«, opereta u 3 čina od Ive Tijardovića. Početak u 20 časova. Cijena ulaznicama od 60-120 dinara. Gostovanje Ive Tijardovića.

Ponedjeljak, 18 aprila nema pretstave.

Utorak, 19 aprila »DŽONI BELINDA«, drama u tri čina (9 slika) od Elnar Haris, preveo Ferdo Delak, dramatisovao Walter Firner. Početak u 19 časova. Cijene ulaznicama od 15-35 dinara. Pretstava za đake.

Srijeda, 20 aprila nema pretstave.

Četvrtak, 21 aprila »DŽONI BELINDA«, drama u tri čina (9 slika) od Elnar Haris, preveo Ferdo Delak, dramatisovao Walter Firner. Početak u 20 časova. Cijene ulaznicama od 25-60 dinara.

Izgubio sam ulaznicu za ulazak u Vrbas logor broj 20117/54 koja glasi na ime PORIĆ DANIJELA. Ista se proglašuje nevažećom.

Prodaje se kuća na sprat u Omladinskoj ulici (na uglu Šoše Mažara) broj 1 uz povoljnu cijenu, kao i gradilište u Zmaj Jovinoj broj 1.

Upitati Muhsinović Izet, Omladinska 3.

NOVA B A N J A L U Č K E NOVINE

ŠTA TREBA SIJATI PO VOŃŃAKU

Još uvijek je u toku sjetva prolećnih usjeva i važno je da voћari znaju koji usjevi nisu podnesni da se zasiju u voћњak. Veћi dio naših uzgajача voћa ne zna kad voћka treba najviše vode u toku vegetacije, па према томе не знају ни да своје voће обезбједе водом у моменту кад voћka има највећи захтјев за воду.

Захтјеви voћа за воду су различити: неке врсте требају више, а друге се задовољавају са мање воде. У овом чланку се не жели о том говорити. Све врсте voћа требају воду за своје животне активности и она је саставни дио voћака; у лишћу је има 60—80 посто, а у плодovima 85—90 посто.

Код избора међуусјева треба имати у виду чињеницу да voћна стабла троше највеће количине воде у периоду брзог пораста — у мају и јуну. Тада voћка развија највећу масу (изграђује велике количине листа, плодова и дрвене масе крошње, стабла и корјена). Наука и пракса доказала је да voћно стабло у мају и јуну мора изградити цвијетне пупове који у идућој години доносе род — плодове. У колико voћно стабло нема довољно воде у тлу као и хранливих минералних материја, тада стабло не изгради цвијетне пупове и у идућој години не доноси род — плодове, а то је најчешћи разлог да наше voће нередовно рађа. Једна од главних задаћа обрађивањa voћњака је дакле, нагомилвање и чување воде у тлу.

Кад би наши voћари код засијавања усјева у voћњак водили рачуна о томе кад voћка треба велике количине воде за редовно рађање, онда би у voћњак засијавали оне усјеве који троше мање воде или би засијавали такве усјеве који троше више воде у другој по-

ловици вегетације кад voће има много мање захтјеве за већим количинама воде у тлу, а ти су усјеви окопавине.

Јасно је да траве и цвјетелине троше највеће количине воде из земљишта да би се развиле, а према томе ако исте засијемо у наш voћњак онда ће се наше voће слабо развити и рађати. Овим је уједно потврђена и народна пословица: „ко по voћњакy траву коси тај ракију и voће проси“. Траве и житарице троше велике количине воде и у времену кад voће тражи довољно воде — у мају и јуну, дакле највећи захтјев за воду имају у исто вријеме voће, траве и житарице, док окопавине у том времену немају велике захтјеве, а иначе троше мање воде кроз свој развој.

Можемо сигурно рећи да се ова група биљака оштро разликује од трава и житарица: 1. земља се стално држи у релативно стању и чиста од корова, 2. за окопавинске усјеве у земљиште се стално уносе знатне количине разних ђубрива, 3.

неке окопавине продиру својим корјеном дубоко у земљу и отуда црпе хранливе твари које се налазе у тешко доступној форми.

Инж. Милош ПЕЈЧИНОВИЋ

Zaprašujte sjeme jare zobi

Dok je kod nas prilično uobičajeno da se zaprašuje sjeme pšenice, rijedak je slučaj da zemljoradnici zaprašuju sjeme zobi, iako svake godine prašna snijet zobi umanjuje prinose za oko 15-20%.

Na području našeg sreza sije se oko 60.000 dunuma zobi. Prema tome svake godine ova snijet uništi nam oko 70 vagona zo-

vanje sjemena ima više vrsta, a kod nas se nalaze u prodaji: Ceretan, Agrosan i Abavit. Sva ova prašiva su na bazi žive. Njihova prednost je u tome što uništavaju klice ostalih bolesti sjemena i što zaprašeno sjeme živinim sredstvima bolje i brže klija od nezaprašеноg. Sva ova sredstva su otrovna za ljude i životinje, tako da se zaprašeno sjeme ne može upotrebiti za ishranu životinja.

Dok je za 100 kilograma pšenice dovoljno 200 grama prašiva, kod zaprašivanja sjemena zobi treba upotrijebiti 400 grama prašiva.

Zaprašivanje sjemena zobi vrši se u bubnjevima. U nedostatku bubnjeva može se sjeme zaprašiti u starom buretu ili bačvi. U ovu svrhu kroz bure se stavi željezna osovina sa ručkom za okretanje. Sjeme se pored toga može zaprašiti i lopatanjem, a najglavnije je to da se sjeme zobi potpuno zaprašiti — okupa sa prahom.

Ing. B. V.

Repičin sjajnik, najopasnija štetočina uljane repice

Repičin sjajnik (cvjetožder) je sitan insekt svega 2,5 mm dug, koji se najčešće javlja na uljanoj repici i nanosi ogromne štete. Ko-liko su te štetočine bile velike pokazuje i to da su se ranije poljoprivrednici teško odlučivali da se bave uzgojem ove važne industrijske biljke, jer su bili nemoćni pred njenim štetama, ili pak nisu imali dovoljno znanja da bi se borili protiv ove štetočine. Danas za njeno suzbijanje postoje efikasna sredstva koja se mogu dobiti preko poljoprivrednih apoteka ili u prodavnicama preduzeća »Plug«, a njihova upotreba je vrlo jednostavna. Pa i pored toga što postoje ova sredstva štete od ove štetočine su još uvijek velike, jer im mnogi poljoprivrednici ne pridaju veću važnost. Međutim nisu rijetke godine da ova buba umanjuje prinose sjemena uljane repice za 80% i više.

Ova štetočina u našim krajevima nije rijetka, te svake godine nanosi velike štete. Odrasli insekat prezimljava u zemlji i već prvih toplijih dana izlazi na površinu i u početku se može primjetiti na cvjetovima raznih biljaka, a kasnije sve više prelazi na cvjetove uljane repice, kupusne repice, gorušice i drugih sličnih biljaka. Ipak od svih navedenih biljaka najviše strada uljana (olajna) repica, i to naročito onih godina ili kod onih sorti kod kojih kasno dolazi do cvjetanja. Uslijed kasnih sniježnih padavina i ove godine postoji mogućnost da se produži period cvjetanja ove biljke te da bude više izložena napadu ove štetočine.

Štetu pričinjava u prvom redu odrasli insekat na cvjetovima biljke. Dok su pupovi još zatvoreni, probuši rupu na pupu i kroz nju se zavuče u pup, gdje izgriza njegovu unutrašnjost, zbog čega se cvijet suši i otpada. Ako se cvje-

tovi otvore prije napada ove štetočine štete su znatno manje jer ne izgriza sve unutarnje djelove cvjeta. Istovremeno i ženka ovog insekta polaže jaja u unutrašnjost pupova iz kojih izlaze sitne larve (crvići) koje takođe izgrizaju unutarnje djelove cvjetova ali znatno manje nego odrasli insekti.

Da bi se sprječilo štetno djelovanje ove tube preporučuje se zaprašivanje repice sa DDT-om u prahu (Pepelin, Pantakan), te gameksanskim sredstvima takođe u prahu (Gamadin, Lindan, Bentoks).

Zaprašivanje je najbolje vršiti ujutro ili kasnije poslije podne kada je vrijeme najmirnije i nema vjetera. Obično se po jednom hektaru površine upotrebljava 15-30 kgr. praha. Zaprašivanje je najbolje izvoditi sa prašaćima (aparatom koji su za to i namjenjeni), obzirom da ove posjeduju samo poljoprivredne ustanove to se njima i treba obraćati za pomoć. Tamo gdje je teško doći do prašaća, poljoprivrednici se mogu pomoći i na drugi način tj. da se rasturanje praha vrši pomoću rijetkih platnenih krpa ili starih čarapa, gaze i drugog rijetkog materijala u koji se sipa prah, zaveže i tresenjem iznad biljaka ispada. Pri ovakvom radu troši se više praha nego li pri upotrebi prašaća (zaprašivača), ali treba paziti da površina biljke bude jednolično i u tankom sloju zaprašena. Time se postiže dobar uspjeh, a prašivo šteti. Zaprašivanje je najbolje izvršiti još dok cvjetovi nisu otvoreni jer se na otvorenim cvjetovima nalaze i korisni insekti (pčele), pa bi i one uginule od praha. Zato je ovu mjeru potrebno izvršiti što prije i to po mogućnosti prije otvaranja pupoljaka.

Ing. R. Andelić

Cvjetni pupovi uljane repice oštećeni od repičinog sjajnika

Repičin sjajnik - odrasli insekat 16 puta povećan

Шљивине осице - најчешћи узрочник неродности шљива

У прољеће врло често можемо опазити да се у нашим шљивама и поред обилне цватње и добре оплодње, плодови шљива не успеју да одрже и у великој мјери опадају. Ова појава запажена је у свим нашим шљиварским подручјима, нарочито тамо где су у већој мјери заступљене разне сорте, међутим не може се рећи да су и наше касне сорте шљива поштеђене од ове појаве. У појединим годинама дешава се да отпадне преко двије трећине плодова. Ако мало боље загледамо ове отпале плодове примијетићемо, да сваки такав плод носи на себи један мали отвор, а ако их растворимо видјет ћемо, да је унутрашњост таквог плода изједена.

Узрок овом раном опадању шљивиних плодова су шљивине осице које се појављују у рано прољеће, када шљиве почињу цвати. Црна шљивина оса има црно сјајно тијело и два пара прозирних опненастих крила, док жута шљивина оса има тијело жуте боје. Дужина тијела износи 4 до 5 мм. Осе живе око 20 дана и кроз то време облијегу цвјетове, хране се цвјетним прахом и полажу јаја у чашнице цвјетова. Једна женка одложи 30-50 комада јаја а понекад чак и више. Након 7-10 дана из јајета се извуче ситни, мали бјеличasti црвић, који изједа унутрашњост плода. Након што је на тај начин уништио један плод он га напушта а затим прелази у нови здрави и тако за вријеме свог развоја може да уништи 5 до 6 плодова. Пуни развој овог бијелог црвића траје око 3 недеље након чега он напушта плод и одлази у земљу где презимљује до идућег прољећа.

Појава осе шљиварице оvisи много о временским приликама. Ако је прољеће кишовито, онда оне причине много мање штете него у годинама кад је

повољно вријеме и обилна цватња.

Сузбијање шљивиних оса може се у првом реду вршити на тај начин да у зими земљу испод шљива добро прекопамо и на тај начин извргнемо деловању хладног времена осице које су отишле на презимљење у земљу. Но поред овог начина сузбијања најважније су мјере сузбијања које је потребно да се проведу у рано прољеће, а то је прскање наших шљивника.

Сузбијање прскањем у прољеће врши се у доба препрјетаванња шљива тј. кад су са 30 до 50 посто цвјетова латице djelомично или потпуно опале. Не препоручује се прскати прије цватње или након потпуног препрјетаванња.

Прскање се проводи са дити — средствима и то са 1 посто текућим Пантаканом и то тако да се узме 99 литара воде и дода 1 кг средства, те се након тога добро измјеша. Осим Пантакана сузбијање се може вршити и са 0,4 посто раствором Бентокса тј. на 100 литара воде дода се 400 грама Бентокса.

По једном стаблу потребно је употребити 7 до 12 литара раствора што оvisи о величини стабла. У колико су након прскања услједиле кише и лоше вријеме, прскање се може поновити.

Сва наведена средства могу се набавити у свакој Пољопривредној апотеци.

Инж. Милева СТАНКЕЛИЋ

РОГАЧ ШЉИВЕ

Jedna od najvažnijih bolesti šljive jeste rogač. To je bolest koja napada mlade tek zametnute plodove šljiva. Javља се скоро сваке године у већој или мањој мјери. Нису ријетке године када болест уништава и до 80% младих плодова. Нарочито је према овој болести осјетљива наша домаћа шљива савка или пожегача и бањалучка бјелица, које су најраспрострањеније сорте у овим крајевима.

Масовна појава рогача запажена је нарочито у оним годинама када је за вријеме цвјетања шљива кишовито и хладније вријеме („године рогача“), а такве године у нашим крајевима нису ријетке.

Проузроковач рогача шљиве јесте једна гљивична болест. Мицелија („стабло“) ове болести живи у гранчицама шљива. Зараза плодова наступа или изнутра, продирањем мицелије из гранчица у заметнуте плодове, или споља са спорима („сјеменом“) ове болести. При суство ове болести — мицелије — у зараженим плодовима дјелује стимулативно на њихов развој, тако да се заражени плодови много брже развијају од здравих. Са порастом ових плодова они се деформишу, издужују и криве, добијајући облик који потсећа на рог или пасуља („рогачи“ или „пасуљаре“), по чему ову болест и на-

зивају. Заражени плодови су у почетку блиједо зелени, касније добијају сиву боју, затим се суше поцрне и отпадају. У овако зараженим плодовима не развија се сјеменка нити коштина, или је она закржљала. Болест може заразити још неке органе шљиве, али је мање практичне важности.

(У идућем прилогу доносимо „О сузбијању болести“)

Рогач шљиве

Želiš li da imaš više mlijeka?

Odgovor će svakako biti potvrđan. Mnogo je naših poljoprivrednih domaćinstava koja nemaju dovoljno ove dragocene životne namirnice ni za potrebe svoje vlastite porodice, a još više je onih koja nemaju viška za prodaju.

Pored ovce od koje u toku nekoliko ljetnih mjeseci dobajemo po koji desetak litara mlijeka, glavni izvor mlijeka je krava. Istina ima u svijetu ovaca koje u toku jedne godine mogu da dadu pojedinačno i preko 1000 litara mlijeka ili u čitavom jednom kraju prosječno po jednoj ovcu oko 500 litara godišnje. Međutim mali je broj takvih ovaca i podmirenje potrebe u mlijeku možemo očekivati uglavnom od krava. S toga će ovdje biti riječi o nekim mjerama od kojih zavisi mliječnost krava.

Kako mi stojimo sa mliječnošću naših krava? Računa se da se u našoj NRBiH daje prosječno 600-700 litara mlijeka godišnje, a da je to veoma mala količina biće nam dovoljno jasno

i iz činjenice da u svijetu nije mali broj zemalja gdje se po jednoj kravi dobiva prosječno godišnje i preko 3000 litara mlijeka, što znači oko 5 puta više nego naše krave. Nije nikakvo čudo da se u tim zemljama (na primjer Holandija, Danska, Engleska, Švajcarska i dr.) nađe poneka krava koja da i do blizu 20.000 litara godišnje. A može li se to i kod nas postići? Svakako da može, samo treba htjeti i znati. Sličnih primjera imamo i kod nas. Ima i kod nas krajeva gdje sve krave daju između 2 i 3000 litara mlijeka godišnje, kao što je recimo Pođravina u NR Hrvatskoj a Pođravci su htjeli i potrudili se.

Da se postigne veća mliječnost krava treba dugog i strpljivog rada — ne može se „preko noći“ postići kod krave koja daje 6-700 litara mlijeka mliječnost od recimo 1.500 litara, a pogotovu dvije ili više hiljada litara. Ali i samo boljom ishranom i njegom krave može se njena mliječnost osjetnije povisiti već i (Nastavak na 4 strani)

IZBOR JAJA ZA NASAD

— ČUVAJTE SE DA SA JAJIMA ZA NASAD NE UNESETE U LEGLO KOKOŠJI TIF! —

Početak ovogodišnje sezone izvođenja pilića nije bio baš najpovoljniji zbog naglih temperaturnih promjena. Stoga su mnogi odgajivači leženje odgodili za april, što znači da je sada upravo momenat da se pobrinu za kvalitetna jaja za nasad.

Za nasad je najbolje uzeti jaja od čistokrvnih kokošiju rase Rodajland crveni ili bijeli Leghorn, samo treba imati na umu da jaja od jedne iste rase pa čak i od iste kokoši nisu jednako dobra za nasad. S toga izboru rasplodnih jaja treba posvetiti najveću pažnju.

Prije svega jaja za nasad treba uzimati od kokošiju koje su dobre nosilce, a koje istovremeno imaju i sve spoljašnje odlike rase kojoj pripadaju, a da su naravno oplodene pijetlom iste rase i kvaliteta. Jaja takvih kokošiju treba pažljivo pregledati i između njih izabrati samo ona koja nisu starija od 15 dana, a isto tako da nisu ni prekrupna ni presitna, ni duguljasta, ni previše okrugla, ni pretvrde ni premekane ljuske, dakle osrednja u svakom pogledu i normalnog jajolikog oblika bez ikakvih zadebljanja ljuske ili drugih deformiteta.

Pored toga glavnu pažnju treba obratiti zdravstvenom stanju jaja. Najveća opasnost prijeti od zaraženosti kokošjim tifom, vrlo opasnom i podmuklom bolešću koja se i u našem gradu proširila.

Bolest se teško otkriva jer odrasla oboljela grla izgledaju potpuno zdrava i debela, samo što nose zaražena jaja iz kojih se ne mogu izleći pilići ili ih se izleže sasvim mali procenat, dok veći dio ugine još u jajetu 18-og dana leženja. Izleženi pilići ne žive dugo, oni dobiju teški proliv bijele boje, prestanu jesti, objese krila i žalosno pijuću dok obično šestog dana ne završe. Takve piliće treba odmah uništiti i zakopati ili spaliti jer su oni raznosioci bolesti, a naročito su opasni oni koji prežive jer će kada odrastu nositi opet zaražena jaja i bolest prenijeti na slijedeće generacije.

S obzirom da se bolest odraslih kokošiju ne može poznati po vanjskom izgledu to je prije izbora jaja za nasad potrebno izvršiti pregled krvi svih grla u Veterinarskom zavodu (veterinar Marić) gdje će se sasvim pouzdano utvrditi koje je bolesno a koje zdravo. Oboljela grla treba poklati i iskoristiti za ishranu jer bolest ne prelazi na ljude, i izvršiti strogu dezinfekciju peradnjaka i dvorišta. U slučaju da se bolest pokazala samo i kod jednog grla, jaja za nasad treba nabaviti sa strane od drugog odgajivača koji je pri pregledu imao potpuno zdrave sve kokoši. To je jedini način da se ova opasna bolest likvidira.

Ing. Ljubo BRKIĆ

Brigada za prskanje voća

Kako treba sijati povrće

Пролеће је наступило иако касно а са њиме и пролећни радови у пољопривреди. Већ се често могу видјети људи како марљиво раде у својим вртovima. А није ни чудо. Правовремена сјетва је од великог утицаја на принос и квалитет узгајаних култура.

У овоме чланку биће описана сјетва онога поврћа које се може најраније сијати и чија је сјетва још увијек у току. За наше крајеве дошло би у обзир слиједеће поврће: грашак, салата, шпинат, блитва, црвени лук, бијели лук, ротквица, мрква и перши.

ГРАШАК

Обично се сије у редове а може се сијати и у кућице. Ако се сије у редове, онда је размак између њих 40—90 цм, а у реду се сјеменке сију на размак од 3—4 цм. Ниске сорте имају мањи размак и не захтијевају никакову потпору, док је код високих сората обрнут случај. Сјеме се сије око 5 цм дубоко. При сјетви у кућице у сваку кућицу долази 5—6 сјеменки.

Želiš li da imaš više mlijeka?

(Nastavak sa 3 strane)

u istoj godini, a pogotovu kroz više godina.

Prvo čime i kako hranimo krave muzare? Znamo da naše krave ljeti daju mnogo više mlijeka nego zimi, jer - paša, a pogotovu dobra paša, najbolja je hrana za muzare a ljeti pogotovu kad je kišno - te hrane ima kod nas dosta. A zimi nemaju krave šta da pasu pa nema ni mlijeka. Ali ipak i za zimu se može kravama osigurati hrana koja će im dobrim djelom nadomjestiti pašu. Prije svega treba kravi obezbijediti dobrog djetelinskog sijena ili bar lijepo i na vrijeme urednog livadskog sijena. Ne treba čekati da trava prezri, precvijeta pa je onda kositi. To treba učiniti kad je livada ili djetelište u početku cvjetanja, jer tada u njima ima najviše hranjivih materija, a ako nam sijeno »odrvenis«, kad je starokosno nje gova vrijednost je mnogo slabija, slabija nego i vrijednost slame.

Međutim, ako hoćemo da nam mlijeko zimi ne »opadne«, ne možemo samim sijenom potpu-

SALATA

Uzgaја се из расада или директно сјетвом. Узгојем из расада добију се боље биљке, али је незгодно произвести расад за рану садњу. Ако имамо расад онда се расађивање врши на 20—30 цм размака ред од реда и око 15 цм у реду. Ако се салата узгаја из сјемена онда се направе редови у које се врши сјетва сјеменки на размак од око 1 цм, а у каснијем периоду врши се прорјеђивање на око 15 цм. Сије се на дубину око 1 цм.

ШПИНАТ

Сије се омашке или у редове. Размак редова је око 20 цм и на 1 м² утроши се око 3 гр сјемена. Ако се сије омашке онда се троши око 5 гр.

БЛИТВА

Ова култура је мање заступљена али она може бити добра замјена шпинату у љетном периоду. Сије се у редове на размак од 30—40 цм, а касније се врши прорјеђивање у реду на око 25 цм. Лишће јој је слично лишћу сточне репе само је сочније.

ЦРВЕНИ ЛУК

Узгаја се садњом арпака на удаљености од 20 цм ред од реда и 10 цм у реду. Ако желимо имати и млади лук онда садимо гушће и касније прорјеђујемо. Арпак не смије бити сувише крупан, јер у том случају »проранђује«, а нити сувише ситан. Најбољи арпак има пречник од око 1—1,5 цм. На 1 м² троши се 30—50 гр арпака.

БИЈЕЛИ ЛУК

Сади се слично као и црвени лук. За садњу се узимљу вањски чешњеви, а унутрашњи се троше у домаћинству. Сади се на дубину од 5—6 цм, а на 1 м² троши се око 60—80 гр чешњева.

Сјетва поменутог поврћа обично се обавља на гредицама. Гредице су широке 1,20 м и при размаку редова од 20 цм дође на сваку гредицу по 6 редова. Редови се почну правити на 10 цм од ивице гредице. Земљиште на гредици мора бити добро припремљено и што је сјеме ситније то и земља мора бити више иситњена. Дужина гредице одређује се према потреби. Пuteви између гредица требају бити широки 30 цм. Они се не смију продубљивати избацавањем земље на гредице, него се само потапкају уз канап. У колико се земља избацује добивамо високе гредице (као гробови) које брзо губе влагу. Високе гредице се препоручују на влажним земљиштима.

Илук. Антон РЕБАЦ

Са пашњака Пољопривредне школе

no zamijeniti pašu. Treba muzari zimi dati i sočne hrane. A do takve hrane nije teško doći - to je stočna (kravljja) repa, a ona se lako za zimu sačuva u trapu.

Pored repe odlična zimska hrana za krave muzare je »silaža«. A šta je silaža? To u stvari nije ništa drugo nego razna zelena ljetna hrana kiseljenjem sačuvana za zimu. Kako se to radi o tome će biti riječi drugom prilikom, a za to se možete obratiti za savjet i vašem agronomu.

A ako imamo kravu od koje možemo očekivati i više mlijeka takvoj »prikučiti« i tako zvane snažne hrane, kao što su mekinje, suvi rezanci šećerne repe, razne uljane pogače.

I druga hrana koje svako poljoprivredno domaćinstvo obično ima dovoljno i koja je i jevtina, a to su razne slame: strnina, kukuruzovina i dr., može biti mnogo vrijednija nego što je onakva kako se obično daje stoci. Dobro pripremljena slama, na prvom mjestu zobena, može zamijeniti i lošije sijeno.

Pored slabe ishrane uzrok sla-

boj mliječnosti naših krava je i slaba, a vrlo često i nikakva njega krave. Riječad je naš čovjek koji kravu timari. A timarenje krava je nužan i neophodan posao. Koža krave treba da »diše«, treba omogućiti kožnim žlijezdama da bolje rade, pa će i vime, koje je takođe skup žlijezdana, bolje raditi i od tako očišćene - otimarene krave biće - uz dobru hranu - još i više mlijeka.

Ako hoćemo da nam krava, uz dobru ishranu i njegu, iz godine u godinu povećava mliječnost treba kravu i pripremiti za buduću mužu - »laktaciju«. Ni najbolju kravu ne treba musti

do kraja steonosti - do teljenja, nego je treba zasušiti bar mjesec dana prije teljenja, pa će nam ona poslije teljenja više vratiti, nego što bismo namuzili još onaj mjesec do teljenja.

Kravu treba uredno i musti, jer i to utiče na povećanje njene mliječnosti. Ako ne stalno, a ono bar prvih prvih mjeseci poslije oteljaja, kravu treba musti - najbolje - tri put dnevno. Pored toga svaku mužu treba svaki dan obavljati u isto vrijeme kao i prethodnog dana. Treba podesiti da vrijeme od muže do muže bude podjednako.

Ing. Vidoslav Kandić

